GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Bär.
Sv

KLOK OCH GALEN.

NÅGRA NYA DIKTER,

DERIBLAND ETT FEMTIOTAL —
FÖRFATTADE Å ETT HOSPITAL.

AF

PER WEILAND,
FÖRF. TILL GÖINGEN, UTAN SMINK, BRYTNINGAR M. M.

PER WEILANDS BOKFÖRLAG,
UPSALA.

I.

PRÆLUDIER

1.

Lif och löje.

Det öfvermodiga skrattet
Det känner jag nogsamt till,
Det kommer från friska läppar,
Från ungdom, —
Som allt både kan och vill.

Skratta, du unga skara,
Det skadar visst icke dig
Om du låter sorgen fara.

Dock?!: —
Din ungdomligt öfverlägsna
Klokhet, som allting vet,
Den är så försonande löjlig,
Fast du tror visst icke det;
Och mycket man finge arbeta
Med både näbb och klo
Om man skulle lära dig detta;
Och när du nu får det veta —
Du kan icke derpå tro.

Men, kom endast ut i verlden
Och kämpa på egen hand
Långt från den ungdomliga härden;

Och se allt det bästa, du ville —
Förhånas. Hur otack till tack
Man får af menniskopack;

Se hur de blifva helt kalla,
De ögon, som möta dina,
Om du söker egen väg
Och ej följer nötta hjulspår;
Gack! smaka på lifvets galla —
Sedan?... kanske du något förstår.

* * *

När du fått erfara detta,
Du glada ungdomliga hop,
Kom då igen och berätta
Med löje och jubelrop.

2.

Gamle Löwendal.

Du gamle Löwendal!
Hvar håller du nu hus?
Kanske bland skugga sval
Der nere, der ej ljus —
Stör kroppens goda sömn?

* * *

Jag mins dig väl, din gamle sprätt,
Hur du förr tog lifvet lustigt och lätt.
Ja, si det var då; du slog för hvar mö —
Och hade du pengar, ville du strö

Dem ikring dig då. Ty vet, Löwendal
Han var icke »om sig», derom är ej tal! —
Och en sådan karl, utan lyt och vank,
Kan sätta pengar — i Strö' sparbank.

Vid slåttertid sprang du som »börahäst»,* –
På vintern var du kanske »mackkullaprest».** –
Du var lika glad hvart det bar, ändå –
Liksom linden bär löf, – om den orkar? – jaså!

Om sorgen dig tryckte – fick ingen det se;
Den, Löwendal, kunde spektaklas för tre.
Han trallade smått uppå stigen han valt;
Sjung muntert! – ty sorgen ger dåligt betalt!:

»Här finnes ej fågel, som flyger så högt
Som örnen med sina små ungar;
Här fins ingen timmerman, som hugger så djupt
Som lilla vännen med en falsker tunga!
Som linden bär löf,
Och löfven falla af!
Och jorden bär alla gröna skogar»...

*

Jo, din gamle sprätt, du dock dansade lätt;
Och grebborna sedan – du tog, på ditt sätt.
Ja, se, då blef gamman i hvarje vrå
När Löwendal kom; han va' så roliger, så...

---

* »Böra-häst» kallas i södra Sverges skogsbygd den, som vid slåttertiden drager det afslagna och sammanräfsade gräset bort till soliga platser, der detta gräs så torkas och blifver hö.

** I »Skandinaviens söderland» den skämtsamma benämningen på ladugårdskarl (mackkull = gödselhög).

Du var jordiskt fattig, på pengar ej rik; –
Hur länge du lefvat, om du var dig lik!?
Men ditt sinne var gladt; – säg blef det tungt
Innan du fick ro? – Sååå, du sofver lugnt! –

* * *

Ja, gamle Löwendal,
Blott kroppen håller hus
I grafvens djupa dal;
Din själ då funnit ljus
Och glädje, ren och god.

3.

"Men, — inte mina ord igen!"

Man säger så mycket, som inte är sant;
Mja, folk kan prata så mycket, så mycket....
Men, ingen rök utan eld, man vet ju,
Och rätt det är åt det högfärdsstycket —
Om det nu är sant: att doktorns fru....
Ja, nog kunde jag tala om 'et; men, —
Inte mina ord igen!

Bevars! det vet hela staden, att —
Ja, jag har då hört 'et från femton munnar;
Så sanning, som två och fem lär bli sju; —
Men, hvad gör väl det — hvad ryktet förkunnar!...
Joo, just om det våpet, hon, doktorns fru!
Så snäll och sedlig — bevars! — jojo; men, —
Inte mina ord igen!

Jaså, har ni ej hört ett enda ord?!
Ja, inte är det att rätta sig efter
Hvad folk kan prata;.... jag menar;.... nu, —
Har inte lilla fru Lundström kräft er?

Hon sa'.... jaså; joe, doktorns fru –
De sade, hon sågs på gatan en qväll.... men, –
Inte mina ord igen!....

Och snart visste hvarje sqvallerkatt
I Bracksala stad, att doktorns fru
Hon älskare hade, minst sex eller sju;
Och att till sist polisen fått fatt
På doktorinnan helt sent en natt,
Då hon strök omkring i gator och gränder....
Mja, sådant kan hända, har händt och händer.

* * *

Det är ju ändock vår nästa, –
Och bör väl således ej lida nöd, –
Hvarje sqvaller-kräk, som sitt bästa
Gör för att skaffa sig kaffe med bröd.

Men bästa »de», så vänlig och fin,
Ur helsovårds-synpunkt ni skadas ej alls
Om ni, ofta och grundligt, gurglar er hals
Och giftiga tunga med Gahns aseptin.

4.

Tålamod.

Ja, nog fordras icke så litet mod –
Att tåligt allting fördraga;
Det krafter pröfvar och vilja god,
Att lida allt och ej klaga;
Att ständigt, då hatet med lömskhet brann
Omkring oss, dock handla såsom en man
Och, trots allt småsinne, tryggt gå fram
Bland hätska sqvallerhopen!

Man mycket får tåla, och mod får man ha,
Om man skrifvit: Rätt! – på sin fana; –
Då gäller det, friska tag får du ta –
Om du ensam dig väg vill bana
Bland afundens huggormar, som din häl
Väl kunna stinga, men icke din själ –
Förmå att kufva med allt deras gift! -
Den allvisa opinionen.

Bland denna pöbel – som skriar: korsfäst!
Mot en hvar, som, oförfärad,
Sagt sanningen ut vid småsinnets fäst...
Njo, då blir man ansedd och ärad! –
Men, har man blott mod att tåla det der,
Så kan det dock hända: att den, som lär
Blifva segrare ändock till sist – ej är
Den skränade pöbelhopen.

5.

Hvad blir då din egen lön? —

(Fragment; till en vän).

— — — — — — — — — — — — — —

Arbeta gerna; mycket slit och släp
Gör själen slö och kroppen trött, så att
Man kan till sist få sofva; sömnen är
Ändock det bästa, näst ett bättre: döden.

Arbeta blott; och om du ock skall tänka,
Så tänk i värsta fall. Låt endast bli
Att säga menniskorna hvad du tänker.

Hvad! du vill sjunga ut allt det du vet
Och säga sanningen — om än på halster
Man lade dig! — Försök då det, min vän,
Det smakar kanske ej så godt, då skinnet,
Ditt eget skinn, begynner krympa samman
Och köttet fräser vid den sköna eld,
Som menniskorna bjuda sanningsdårar.

— — — — — — — — — — — — —

Hvad! – undervisa menniskor? Men om
De icke bådo dig om undervisning. –
Det är ock dumt, ja löjligt, att försöka
Inympa visdomen i menskodjur;
Ja, menskodjur: som med Guds hjelp försöka
Att slita sönder, äta upp hvarandra —
För att till sist, med nåd och kraft från höjden,
Få bit för bit ock äta upp Gud Fader. — —

Hvad! undervisa detta menskopack. –
Det fanns en gång en man, herr Sokrates,
Han ville också lära folket visdom.
Han fick sin lön, då honom en dag bjöds
Giftbägaren. Han dog, herr Sokrates,
Som vanligen det plägar gå med dem
Som dricka gift så der, ty gift är giftigt...

Men rätt åt dem, som uti öfvermod
Försöka tala sanning – vilja lära
Oss menniskor att varda visa; bah!
Säg mig, hvem är väl vis och klok? jo den
Som har förmågan att sin klokskap dölja,
Ty annars blir man, jojomen! med rätta
Af menniskorna ansedd som en galning,
Ett farligt vilddjur, som vill bringa lugn
Och frid från menskohopen. — — —

Nej, låt du verlden ha sin gång, min vän,
Så skall som gengäld dig erbjudas allt

Som du kan önska: stort anseende
Och rikedom och kransar på din graf; –
Ett vackert eftermäle, för att du
Visst hut i lifvet. Säg mig, är ej det
Långt bättre än att vara »vis» och prata
Onödig sanning och – till sist, förbannad,
Få dö som hunden eller Sokrates. –

* * *

Så går det till min vän; ja, vill du bli
Förhånad och begabbad, törnekrönt
Och spottad uti ansigtet af legodrängar,
Så – nog kan du det målet nå.
– – – – –
Välj nu! Helt säkert väljer du dock galet. –

6.

Der svalan bygde sitt bo.

Hennes kind var skrynklig och ryggen böjd
Och handen? hårdnad af släp och slit, —
Men mjuk den kändes som ingen annan,
Den hårda, skrumpna handen,
Då smekande den gled öfver pannan, —
Hennes sons, som kommit hem,
Till den gamla, kära härden,
För att under någon liten tid
Hemta mod och krafter för kamp och strid —
För kampen och striden derute
I den hjertlösa verlden.

»Hvad nytt här hemma?» ....
»Åh, ingenting;
Här hemma är det som det var förr.
Jo, det var sant: just vid stugans dörr
Der är ett svalbo. —
Jae, du må tro
Att far
Knappt ville ha det qvar;

Men, jag har nu sådan ro
Af att se hur svalan flyger och far.
Hon kommer nog åter till sommaren...
Ja, förra året så var här två;
Och svalorna har jag alltid tyckt om. — — —

Men, det var då roligt, att hem du kom.
Nu stannar du hemma hos oss en tid?!»...
Och hennes röst lät så blid,
Så bäfvande, vemodigt glad —
Som vinden ibland höres hviska
I skogen bland gulnande blad
I efterhöstens tid.

* * *

Men, svalans qvitter vid stugans dörr, —
Då solen strålar lifgifvande varm
Öfver skog och åker och äng, —
Det fick ej mera du höra,
Du gamla, kära vän;
Ty långt innan dess långt bort du for,
Från svaleqvitter och åkerns gull,
Till målet, mot hvilket vi ila;...
Din skröpliga kropp fick hvila
I kyrkogårdens mull.

7.

Hvi fikar du så?

Ack, menniska, hvi fikar du så
Efter gods och guld? — det är halm och strå;
Och dagar komma och åren gå,
Snart är ditt lif försvunnet, — och då?!...
Hvad båtar det gulaste guld dig väl,
Om du har skadat din själ...

Ack, menniska, hvi fikar du så
Efter jordisk ära och tomt beröm,
Denna fåfängans fåfänga menniskodröm;
Efter inre värdet allting döm, —
Ditt bättre jag derför aldrig glöm;
Om tadel du finner, — och icke beröm,
Och skam för ära; — hvad gör det väl,
Blott du ej skadat din själ...

8.

Lyckan.

En Alexander, en jordisk gud,
På hvilkens mäktiga herrskarebud
Allt togs, som han ville begära —
Han lycklig var, om man lyckan kan få
Af jordisk makt och ära...
Dock — den sanna lyckan han ej fick nå,
Den store Alexander;
Men, icke var det menniskors skuld,
De böra ej derför få klander,
Att lyckan icke var honom huld,
Hvars lik nedlades i kista af guld* —

* Då Alexander den store märkte att han skulle dö, – den väldige eröfraren dog i Babylon vid trettitre års ålder, – begärde han att hans lik skulle begrafvas i Jupiter Ammons tempel i Egypten. Det balsamerade liket lades i en guldkista, och en likvagn, – som äfvenledes var af guld, – förde herrskarens jordiska lemningar från Babylon öfver Damaskus till Egypten. Kistan kom efter en lång resa till Alexandria och bisattes i Ptolemæernas begrafningsplats . . .

Fram emot slutet af det första århundradet före Kristi födelse blef emellertid Ptolemæus Alexander i penningförlägenhet; då lät han slå mynt af Alexander den stores guld-likkista och ersätta den med en glaskista.

Alexander den stores graf var en vallfartsort i århundraden. Strabo, Julius Cæsar, Augustus, Caligula och Septimius Severus kommo dit för att se liket. Octavianus lät sätta en guldkrona på dess hufvud, hvaremot den galne Caligula beröfvade liket den rustning, i hvilken det låg iklädt . . .

(— Nej, tänk så fint, så man kan bli flat:
Likkistan af rödaste guldet,
Väl minst tjugutre karat?!..)
Så lefde och dog Alexander.

*
*

Den rike, som kan sig köpa
Snart sagdt allt, som han pekar på,
Behöfver ej längre löpa
Sig trött för att lyckan nå!:

Så trodde den fattige ofta nog, —
Men — kanske man sig bedrog...

Ja, lyckan trifves sällan i slott,
Långt förr du henne kan råka
Hos en fattig, som är nöjd med sin lott.

Har du helsan, arbete och bröd
Och tak öfver hufvudet — hvarför bråka
Om lyckan? då du ej lider nöd.

Har du frid i ditt inre,
Är du fri från begär
Och afund och allt det der —
Då eger du lyckan;...

Sedermera glömde man dock Alexanders graf, och till för få år sedan har man knappt haft en aning om hvar den kunde ligga. Nu vet man temligen säkert hvar den finnes – men för lokaliteternas utomordentliga helighet tyvärr otillgänglig för forskare – nämligen (detta enligt en fransk resandes uppgift) i kryptan i Daniel-moskén, som uppfördes i Alexandria på just det ställe, der Ptolemæernas gamla palats stod. *Förf. anm.*

Det betyder då mindre
Hvilken drägt som lyckan bär, —
Det betyder mindre än ingenting:
Ty lyckan fins ej i yttre ting —
Och Gud ske lof att så är!

9.

Då häggen blommar.

Der stod en hägg
Vid en vägg;
Ja det gjorde den, ja, det gjorde den,
Den väggen hörde till en stuga,
Der inne bodde, jag vill ej ljuga,
Der inne bodde hon, der inne bodde hon,
Der inne bodde hon — min lilla vän.

Och sommarn kom
Och strax i blom
Gick häggen då, i Maj, nej Juni.
Så hvit och skön hon var att skåda — — —
Hvem? — häggen — flickan? Ja, säkert båda;
Så hvita voro de, så sköna voro de,
Och så som hon kan le — min lilla vän.

Yfs derför, hägg,
Vid hennes vägg
Du fått din plats, vid stugans fönster;
Och under häggen nog springa höns, der
Titta på dig, du häggars mönster.
Ja, blomma gerna, hägg. Vet, inom stugans vägg
Hon drar mig i mitt skägg — min lilla vän.

10.

Hur Elsa gnodde.

Och Elsa var en flicka
Så god som mången annan —
Med skälmska, bruna ögon;
Och lockarne de hängde
Så trefliga kring pannan,
De hängde och de slängde,
När liten Elsa gnodde
Omkring, liksom en vessla.

Och Johan är blott gårdsdräng,
Men flink och duktig är han,
Och stundom — så kan hända
Att uti smyg så tar han
En liten puss från Elsa,
Då hon går ner på logen;
Fast då blir hon så arg
Och ber Johan »dra' åt skogen».

Snart drar han ock till skogen —
Men för att taga torpet,
Som husbonden har lofvat
Åt Johan, då han stadgad
Och gift och hygglig blifvit; —
Om Elsa blott är trogen
Och låter bli att brumma,
Blir hon nog Johans gumma
I torpet uti skogen.

11.

Tomten.

Jag såg tomten i skogen,
Uppe vid soldatens torp;
I hans närhet så trogen
En hare satt, och en korp
Äfven slagit sig ner vid hans sida,
Förtäljande hvad som glunkas
Om ute i verlden vida.

»Men vill du nu veta en nyhet»,
Tog tomten till orda, »korp,
Skall jag berätta en, ty vet
Här inne uti »mitt» torp
Kan ock ibland något hända,
Fastän vi gudskelof bo
I lugn och ro
Här borta vid verldens ända;

Jo, härom morgonen hördes
Ett ljud, som gjorde mig flat,
Och kisses ro äfven störtes, —
Det var visst en ung soldat,
Som höll sitt intåg i verlden
Långt ifrån bullret och flärden
En liten präktig krabat; —
Han är deras enda barn.
I morgon blir barnsöl, till gillet
Jag kaffet nu mal på min qvarn.

12.

Såpbubblor.

Ja, vänta bara tills jag blir stor:
Jag hjelpa skall både far och mor...
Näej, se på bubblan! så grannt hon skimrar...
När jag blir stor, — jag ett slott nog timrar...
See! denna bubblan den blir ändå
Den allra största;... om stor jag vore,
Jag genast då ut i verlden fore;
Jag skulle så, utan ro och rast — — —
Ahe, allra grannaste bubblan brast!...

* * *

Nja, lille Gustaf, så kan det gå, —
Så går ock, kanske, hvad du ej tror,
Då lille gossen en gång blir stor!:
Ej är så lätt — slå sig fram i verlden,
Som gossen drömmer vid gamla härden,
I mark och stuga hos far och mor.

13.

Det kan lilla Anna.

Lilla Anna grisen korn
Ger och hönsen matar;
Hon kan bygga granna torn,
Ty hon sig ej latar.
Hon kan karda, spola ock
På mors gamla spolerock,
Det kan lilla Anna.

Lilla Anna är så snäll
Uti sina händer
Ifrån morgon och till qväll
Hvart hon sig än vänder;
Blommor vattnar hon så bra
Uti blomsterkrukorna,
Det kan lilla Anna.

Lilla Anna »blindebock»
Kan förträffligt leka,
Hon kan »leka gömme» ock
Hon törs Wo-wo smeka;

Lilla Anna lipar ej
Om hon stöter sig; nähej,
Aldrig Anna lipar.

Hon kan träda mormors nål,
Klippa fina lappar,
Hon kan diska kattens skål,
Som hon aldrig tappar;
Lilla Anna flink och kry
Är, just som ett vinter-ny;
Det är lilla Anna.

14.

Hvilodagen.

En söndagseftermiddag
I eftersommarens tid
Satt gamla mormor derinne
I lilla-stugan, helt blid.

Hon läste Luthers postilla,
Och tankarna då och då
Helt syndigt smögo sig — kanske? —
Till andra tider,
Då hon, likasom dotterdottern
Lilla-Nilla,
Ej fann behag i
Att sitta stilla,
Utan njöt sommarsols smek,
Rasande omkring i yster lek...

»Jo, då var det andra tider —
Och sedan — — —
Den tiden, då jag var ung.»

*

Ja, väl var det andra tider
För gamla mormor *då,*
Att sitta som nu i länstoln
Från dag till dag kostar på;
Nog var det gladare dagar
Då gossen, morfar, en gång
Tog flickan, mormor, i famnen;
Hvad morfar var käck och stark.
Han blef henne städse så trogen....

* * *

Nu stugan kändes så trång
Imot ängarne och skogen
Med doft och fågelsång.

15.

Anna Lisas väfnad.

Och Anna Lisa satt i väfven och vof,
Slam, slammer-slammer-slammer-slammer, slam,
Till sist sina blåa ögon hof
Hon upp och tittade utåt vägen;
Hon röd var förut men rödare hon blef,
Ty någon hon såg, som framåt vägen klef
Förbi alla vattenpu-pussarne,
Derför blef Anna Lisa så förlägen.

Mja, ståtelig är han, Nils Anders' Per,
Slam, slammer-slammer-slammer-slammer, slam,
Men, hvad kan han vilja?! Nu är han här;
Ah, nu sprang ju en tråd i väfven.
Den tråden må jag laga och det med fart, –
Nåh, kanske man dock får veta det rätt snart
Hvarför han har kommit hi-i-it;
Per Nilsson är inte just så oäfven. – – –

»Go' da', Anna Lisa; hur står det till?» –
Slam, slammer-slammer-slammer-slammer, slam,
»Näe, nu, bäste Pelle, går du nog vill –
Låt bli mej; du ä' då inte vettig!...»
»Jo, vettig jag är långt mera än du tror,
Ty frågat jag har nu så far din som mor,
Men, – ska' ja' så gi-ifta mej med dej,
Så får du icke bli så här ovettig.» –

16.

Den falska Karna.

Det var en söndags afton,
Och ifrån vägaskälet
Man hörde så sång som musik –
Dit gingo Sven och Karna,
Helt unga, oerfarna;
Han fattig var, men hon var ganska rik:

Jemt hundrade tusen daler
Hon hade i reda penningar,
Och dessa stodo säkra i en bank –
Nu gick hon vid Svens sida,
Det kunde godt hon lida,
Fast hennes älskling var så nära pank.

Och der vid vägaskälet,
Der höll man på att dansa
Så dammet stod högt upp i sky;
Om man blef varm – i skogen
Man då sin vana trogen
Gick in och hvilade förutan gny.

Men spelemannen spelade
Allt uppå bälgaspelet
Och gossarne skreko gladt: tjo-hej!
Men nattens timmar ledo
Och flickorna de stredo
För att ej visa trötthet, tro mej.

Och Sven och Karna dansade
Ej så mycket med hvarandra,
De hade kommit uti kärleksgräl;
För sådant bör man varna
De unga, oerfarna,
Ty dylikt slutar inte alltid väl.

Men Anders uti Asphult
Så länge haft godt öga
Till Karna och hennes gods och guld?
Han tog i akt tillfället
Och hade snart i stället
För Sven nu vunnit ungmön så huld.

Och slutet uppå visan
Var detta: Karna gifte sig
Och Anders blef hennes äkta man.
Låt derför bli att kifvas
Utifall att ni vill giftas,
Ty annars kan olyckan titta fram.

Men Sven han packade kistan
Och reste öfver Atlanten
Ja, ända till Amerikas jord. –
Men jag vill eder varna
Att handla så som Karna
I flickor, som nu hören dessa ord.

17.

Schack och matt.

(Skånsk mästerskapstäflan).

Gack
Inte ännu,
Snälla du;
Vi ta ett parti schack
Till,
Om du vill...

Om jag fått ha
Den siste hästen
I fred för dig,
Så skulle jag nog qväst'en,
Din usle löpare,
Som stal drottningen från mig.

Jag nekar inte till
Att jag blef flat
Öfver att du kunde vinna...

Nu ska' vi först ha meraftonsmat,
Smör och bröd och ost och sill,
Så skall du finna
Att du slipper dö af svält
Hos mig... Ja, vänligt och snällt! –

En sup får du väl ha,
Det är danskt kornbränvin, rätt bra;
Ett vackert bevis för danskt arbete och flit,
Som vi lyckades smuggla hit
Sist vi voro i Köpenhamn...
För i »Kongens by» ha de ju nu – frihamn.
Danskt kornvin och deras bier är bra;...
Det var justament det, jag tänkte på:
Lite stekt fläsk och ägg ska' vi ha! –

Om du vill,
Skickar jag nu bud efter två
Sällskapsbröder till,
Så vi kunna få
Oss en priffe och lite toddy.

Här är ju kontrollören, major Brodd, i
Anderslöf;
Fast han är lite gammal och döf;
Men icke för ty – jag tror'en
Inte mer än nätt och jemt;
Den gamle knekten är fallen för skämt.

Så ha vi ju stationsinspektoren;
Den bofven kan gerna slå på stort,
Han vann två kronor af mig
Sist vi spelade kort...

Åhnej, var så snäll och tig!
Med det. Jojo, pro-pro!
Jag skulle icke våga,
Naturligtvis, med dig!
Att spela mer schack?
Ack, ack!
Hur kan du sätta sådant i fråga?!

18.

Herr Jag.

Säg, har ni lyckats få se herr Jag? –
I verlden såg ni ej maken till kaxe!
Ni möter honom kanske i dag;
Om han är i paltor eller i frack, – se
Blott på hans later: han vet sitt värde,
Han tillhör den stora familjen Jag, –
Jag von Yxeskaft af God-dag, –
Han är den lärdaste bland de lärde.

Allt, här i verlden, han känner till,
Han vet så väl hur allt borde vara, –
Och allt bör gå som herr Jag han vill,
Så, – edra råd kan ni gerna spara –
Ty, slika råd kunna ha sitt värde
För andra, tja! – men ej för herr Jag
Som varit i går och är i dag
Den lärdaste bland de lärde.

Herr Jag, han blefve som tidningsman
Den allra ypperste man kan tänka:
Han vet på fläcken allt, och han kan
Åt tankarne skön-sköna former skänka.
Tänk hvad vår jord kunnat bli för slag
Af prima klot, om Gud Fader blott, –
Som lär ha fuskat och haft för brådt, –
Vid skapelsen hade frågat – herr Jag!

19.

Obetänksamhet.

Jojo! – Dock fanns en tid
Då äfven jag var ung,
Då blodet brusade i min kropp
Och själen slets mellan tvifvel, – hopp.

Den tiden
Är förliden,
Då man ännu gat
Hysa kärlek och känna »dödligt» hat.

Det der är nu förbi.
Väl att man blef fri
Från dumheterna, ungdomen har;
Nu är endast den sorgen qvar:
»När du blir gammal, så blir du så tung.»
Det är kanske ej dumt att vara ung!...

Det gaf dock lifvet färg,
Då man trodde på berg –
Med förtrollade prinsessor, med stål
I viljan och drömmar om giftermål.

Man känner sig långt ifrån arm,
Då ungdomshjertat klappar i ens barm.

Med sin unga hjerna
Väntade man sig med fördel
Kunna spjerna
Mot en verld af dumhet; man tog fel!
– Du, tokiga ungdom, som ej vet
Hvad godt som finns i: maklighet! –

»Brytningar», mera erfaren,
Säger: »Lifvet vill endast gyckla
Med en oerfaren,
Som ej förstår att hyckla.» –

* * *

Nåhja, intet ondt i det,
Om åren föda en betänksamhet
Som sedan, tyst, ler åt hela ståten –
Och ej anfäktar sig med gråten
I halsen för det, som ej ändras kan...

Om kärlek man ej hyser och ej hat –
Kan man nu i stället mat,
Med större välbehag än fordom, smälta;
Och så med åren får man rätt att kälta
På ungdomen för allt dess tokeri
– Den galna ungdomen beklaga vi! –
Som man ej längre kan deltaga i...

20.

Jordisk lärdomsståt.

De lärde, de rike, de bråka sitt vett
Att röna, hvars rätt som är god.
Mig ren är den rätt, som man värft med sin svett
Och som man värjt med sitt blod.

E. G. Geijer.

Vår jordiska lärdom
Är för klok och lärd att böka
I jorden; – att skaffa mat
Har intet anseende
I en väl organiserad stat.

Då är det bättre att försöka
Flytta gamla Rom
Till nordpolen
– Derför tala många skäl,
Höglärde lärdomsträl! –
Eller väga solen? –
Kanske sjelfva påfvestolen
Ger er lof till att väga solen?

Tänk då, hvad hvarje lärd
Skulle, gladeliga, kunna slicka
Sig om munnen, i söder och nord,
Vid tanken, att till punkt och pricka
Veta hvad vår sol är värd –
Efter jordisk markegångstaxa.

Tänk, hvad lärdomen då skulle kraxa!
Ifall det nu angår
En enda af oss, som vår jord
Lemnar kläder och föda åt, –
Trots lärdomens fåfänga stånd,...
Som allt ur intet förstår
Samt gerna söker att dräpa
Själen hos dem, som släpa
Och slita för sitt bröd –
Så att de skriftlärde
Ej må lida nöd.

Gud hjelpe oss för en lärdomsstånd,
Som just icke tål att skrattas åt.

* * *

»Ve eder, skriftlärde!» –
Så Kristus lärde.
Och detta, fast Israels barns lärde
Icke voro så tokiga, eller hade det värde,
Som våra dagars jordiska lärdomsljus,
De der lysa mera än himmelens ljus.

»Ve eder, skriftlärde!»
Sade Kristus ofta; –
Mästarens ord ha väl intet värde?:
De dofta
Icke af jordisk lärdom;
Ty Guds egen son tog detta för lätt,
Han blef icke heller – för litet lärd och from? –
Hedersdoktor, icke ens i Nasaret.

21.

I lif och död.

Så har det varit uti alla tider,
Att liksom döden städse stridt och strider
Med lifvet om makten — likaså
Ha menskligheten alla små
Ock kämpat emot dem, som gudom kröner
Till menskligheten allra främste söner.

Den lefvande, som icke ville dölja
Sin öfverlägsenhet, — han fick nog se
Sin samtids hån, begabberi och spe
Med mops-välboren afund sig förfölja.

Hans kropp — på korset kanske fick sig hvila,
Hans hufvud föll kanhända för en bila —
Kanhända också han fick dö »i frid» —
En menskligheten storman, hvilkens tid
Förbittrades, som tack för hvad han verkat...

En framtid kommer; då får man nog tack:
Den store döde aldrig motstånd röner
Af menniskornas simpla pack,
Som för en död ha minnesvård och snack
I långa banor, fagert minnessnack —
Men hån och spott och spe
För hvarje lefvande
Bland menskligheten store söner.

22.

Folkskolans lärare.

Ditt lifs arbete må räknas
Ibland de lätta? — ej just:
Det fordrar pligttroget sinne
Och krafter och mod och lust;
Ja, bland det mest ärofulla —
Dit må vi räkna ditt kall,
Det kallet, att lära de unga
Hvad ungdomen läras skall.

Det unga sinnet skall böjas,
Skall vänjas vid ordning och flit; —
Det är ett tålamodsgöra
Och allvar med visligt nit
Nog fordras der, — mera än månget,
Som gäller i verlden för mer,
Bland hopen, som endast aktar
Det glitter och bjefs, man ser.

Guld, ära! – ej öfverhopas
Vår folkskollärare af;
Det verldsliga goda... sällan
Det hände man åt dig gaf; –
Men känslan af att ha verkat
Så godt man kan och förstår,
Hon är väl ändock värd något?
Om ock man ej annat får.

I folkskollärarehänder
Det danas, framtidens hopp –
Det slägtet, som skall ta' arfvet,
Då vi lyktat vår lefnads lopp;
Och händer, som skola värna
Vårt fattiga fosterland;
Om de icke *då* förtröttas –
Nu hvilar i lärarehand.

Ditt lifs arbete må räknas
Ej bland de lättaste, just;
Det fordras pligttroget sinne
Och krafter, med mod och lust;
Ibland det mest ärofulla –
Dit vill jag räkna ditt kall,
Ditt kall: att lära de unga
Hvad ungdomen läras skall.

23.

"Dä' skulle varit i mina unge da'r".

Dä' skulle varit i mina unge da'r,
Då skulle ni fått se,
Att jag snart nock haft saken klar,
I en blink, i ett tu tre;
Men... nu så är ja' gammel –
Ja, det är då sant och visst,
Och i min rygg och i armarna har
Ja' en faselig »ryggmatist».

Dä' skulle varit i mina unge da'r,
Då jag skötte båd' qvarn och såg;
Så mången gång jag i trapporna bar
Halfannan tunna råg
Och nio skäppor ärter...
Ja,... inte precist hvar dag;
Men, nu så har jag min »ryggmatist»,
Och det af värsta slag.

Dä' skulle varit i mina unge da'r,
Jo-jo, då var gubben kry,
Då skuttade flickorna par om par
Efter mig i båd' »näj» och »ny»; –
Men, nu så får en stulta
Hinnsammen*, båd' först och sist,...
Men dad gick nock an, äss jag slapp att dra's
Med min gamle »ryggmatist».

---

* Ensam.

24.

Hvad jag icke vet.

Blågrå buffelhjordar trampa
Genom mjölonris och säf,
När om natten månens lampa
Lyser öfver dimmans väf.
C. D. af Wirsén.

Jag minnes ej nu om ordet naken
Fins i Svenska akademiens ordlista;
Det betyder ju mindre till saken
Om nämda ordregister ock skulle brista
Derutinnan; ordet naken,
Som rimmar på vaken,
Är väl svenska detta oaktadt,
Om ock litet missaktadt.

Men, för att komma till saken;
När jag var omkring sex år –
En liten rar och snäll
Gosse, som ni förstår –
Då låg jag en qväll
Eller natt vaken.

Kanske spökrädd? Kanske, man ock förstår
Att jag kunde bli rädd för spöken: maken
Till spökhistorier, som funnos i mina unga år
Har ni aldrig i ert lif hört; – taken
Kunde lyftas af och fara
Bort för mindre – som ej bekant torde vara.

Som jag så ligger der, ganska rädd,
I min lilla bädd,
Tittar månen in i rummet – bara
Af nyfikenhet! – kan så vara;
Jag trippade emellertid ut
På gården, presentabelt klädd,
Enär jag alltid varit en smula rädd
Om min reputation.

Fast den ena skon
Glömde jag allt i hastigheten
Att taga på min fot, som I kanske veten;
Detta är sanning från början till slut.

Och nu kommer jag åter till saken:
Då, när jag stod derute, tittade jag
In i ett annat fönster
Till ett »grebbehus», som fins ännu i dag;
Der hade en piga just smaken
Att, fast ett erkändt dygdemönster,
Stå på golfvet, alldeles spritt naken.

Ty hon loppade sig. Då var jag ej rädd
Längre – som man är klädd, blir man hädd! –
Utan sprang in till min bädd.

Men hur mången loppa, som bet
I gräset för pigans nagel – det gäller,
Att loppan dödas så det smäller! –
Den natten; – det är en hemlighet,
Det är hvad jag icke vet,
Så derom skola vi icke tvista;
Och – derom upplyser ej heller
Svenska akademiens ordlista.

25.

Den främmande poeten.

Hans namn och börd jag icke vill er tälja,
Ty då ni ropar straxt uppå skandal,
Och jag vill icke edert bifall sälja,
Ifall man tänka kunde – ni är fal!
Nog af, en tidningsman får ofta välja
Bland många bidrag, derom är ej tal;
Och hvart och ett, det syns på skicket, tonen
Angifver det – står öfver redaktionen.

»Säg, kan ni skrifva något bra om lunden?»
– Jag frågade en främmande poet,
Som trädde in till mig – »ja ock om hunden?»
– För sportens skull jag frågade om det; –
»Och kan ni dertill flika in om stunden
En liten bit? – Nu straxt! han derpå sade;
Han skref – och till min pröfning snabbt framlade:

Är ni snäll
Från morgon till qväll?
Jag straxt, på sekunden,
Skrifver om lunden
Samt hunden
Och stunden.

I lunden är grönt nog om våren
Och sommaren; men uti spåren
Är hösten då; lunden så får en
Gul färgton med rödt i. På båren
De läggas, de älskliga blader,
Så lunden blir helt säkert glader,
När rimfrost nu galvaniserar
Med silfver de finaste qvistar
På träden. Och snön så grasserar
Samt in uti lunden sig listar...
Det är allt, vi säga om lunden.

Och så ha vi hunden:
En piga med dörrar kan smälla —
En hund kan springa och skälla
Samt tjuta och gnälla.
Men de, som straxt söka en källa
Till orsaken — få vara snälla
Att fråga en annan derefter,
Då jag dertill »mangler kräfter», —
Ty jag skall nu skrifva om stunden,
Som kan vara värre än hunden
Allt uppå en basfiol.

Af sol
Och mörker kom stunden,
Som finnes från pol och till pol
Och varit i år som i fjol
Samt icke är sämst hos John Blund'en;...
I närvarande stunden tro vi –
Att till och med ni
Nu blifvit arg som ett bi
Och mätt på min poesi.

* * *

O, store skald! jag sade, ingalunda
Ett sådant snilleprof har gifvits förr;
Det synes, Sverges framtid börjat stunda –
Just då ni steg in om min låga dörr.
Finns det ock fel i det ni skrifvit – blunda
Jag gerna vill, fast jag ej sett er förr...
Hvad kostar det? – En krona... – Här; men i det stycket
Jag rädes dock – han lurat mig väl mycket.

26.

Qvinnan.

Ett distinkt
Utseende!
Samt ett beteende –
Likt instinkt:

Då damen – jag vet
Hvad hon heter och het;
Hon är af bästa familj,
Och mera doftande än vanilj!...

Då hon såg att en blick
Jag ej egnade åt
Hennes apparition –
Der hon gick,
Synnerligen bedårande, –
Så fick hon gråt
I halsen; jag är i den tron!
Det var, naturligtvis, sårande.

Eller vrede? hon glömde att le;
Hon vände sig om,
Förargad för att se
Hvad jag var för en dumbom...
– Ja, denkst du denn, Versucherin,
Dass ich so leicht zu fangen bin? –

*

Min sköna, det fick jag se;
Och jag måste le,
När jag talar om detta, nu –
Då jag är för gammal
Att skaffa mig fru
Eller hustru.
Ja, jag är rent för gammal, – för gammal!
Att tänka på giftas, nu.

Och fast jag
Ännu denna dag
Är ett sådant litet »ljus»,
Så säger jag, utan krus –
Att jag ej har eget palats
Eller hydda eller hus,
Utan måste hyra; –
Jag saknar plats
För en äkta qvinna –
De äro så svåra
Och dyra! –
Om jag ock kunde finna
En – en enda? – qvinna,

Som ej söker bedåra
En okänd främling,
T. o. m. på gator och torg,
Såväl i Stockholm
Som Köpenhamn och Helsingborg.

*

Men, jag vill ingen vålla sorg,
Ehuru jag talat om hur qvinnorna te
Sig, i allra bästa skick,
För min beundrande blick;
Då de, i ungdomlig yra,
Behagsjukt le. —

Qvinnorna äro så dyra
Och svåra...
Jag sällan, nästan aldrig, vill såra
En dam, om ock fiken och het,
Ty jag saknar nyfikenhet.

27.

Tiderna försämras.

På hundratjugefem år
Kan mycket hinna försämras —
Som hvar och en förstår.

Det var i tredje Gustafs dagar;
Då afskaffades all tortyr,
Deröfver just ingen klagar.

Tortyren vore dock bra,
I bland,
Att ha
Här, i Sverges land —
Der gamla och unga
Ej tygla tunga.

I Sverge borde finnas bättre band
För lömskheten; — här bör finnas tortyr,
Ty annars ingen uselhet flyr.

Tortyren kunde ibland ta fel!
Det är ju sant, till en del...
Men sqvallerkärringar — borde ej få
Dricka kaffe; tortyr! ja väl —
Men dylikt pack borde lära
Att hungra ihjäl, —
Samt törsta också, —
Som heder och ära
Från nästan stjäl.

Kanhända vore det allra bäst
Det de brännmärktes så, att ingen får
Skölja hala tungor med minsta kaffetår.
— Kaffetår?!
Jag inte detta riktigt förstår:
Har kaffet fötter med tår? —

Om inte precis så,
Så vet ni väl ändå,
Att man kan i kaffet spå
Sin nästas lycka?
— Då borde man åter trycka
Och utkolportera det här:
»Si kaffetåren den bästa är
Af alla jordiska drycker»...

Du gissar rätt: kaffe är medicin
För alla dessa hår af Hin.
Kaffet är sqvallervin;
Tag bort det för beskäftiga sqvaller-bin!

*

Skrik bäst ni vill om sådan tortyr, –
Hvad mera, endast man sqvallret flyr...
Ro hit med sådan tortyr!

28.

Jägarelif.

»Jägarn hvilar sig i mark och skog,
Hvilar sig ofta nog!» —
Heter det i en gammal visa,
Som sjöngs i stad och på land
Af hvarje sångförening
För en tjuge år sedan —
Nog derföre, ty och emedan
Att man af ren välmening
Sökte gå i land
Med att prisa och bevisa
Jägarens fria, herrliga lif, —
Der han njöt af frisk natur,
Då han ofta nog
Dröjde väl länge qvar
Och hvilade i mark och skog...
Enär han kanske ej — kom åt att skjuta djur?
Så jägare han ock var.

Från jägarelifvet, som stod högt i rop
Då jag var
En sjuttonårig glop,
Har jag bl. a. ett minne qvar:

På den tiden hade vi fyra eller fem
Pigor, mer och mindre erfarna,
I mitt föräldrahem,
I Skåne, naturligt nog, –
Bland dem fanns en gammal, Karna,
Som ej älskade jägare i mark och skog.

En dag var det jag
Som drog ridstöflarne på,
Så stolt och krigisk, »med fjä'r i mössan»;
Jag laddade gamla dubbelbössan...
Harar, räfvar, rapphöns! – er tagen i akt:
I dag blir det frågan om allvar:
Jag gångar mig ut på jagt! –

Dock, detta kan ingen ana:
Då jag gångade mig för trappan ned,
Så såg mig den gamla Karna,
Och kom för att mig förmana –
Det alltid var hennes sed:
»Ih, ska' han gå ut me' skjutgevär,
Så vill ja' då honom varna;
Ja, bara akta sej, der:
För har han bössan laddad,

Med krut och kuller och hagel,
Och så det går galet –
Kan han få gå som varnagel
I all sin lifsens tid»...
Så sade hon, orolig men blid.

Jag lyssnade föga till hennes tal.
Så gick jag bort i lunden
Bland björk och ek
Och hassel och al.
Det var omkring middagsstunden.

En ekorre hoppar omkring på lek,
Och på starka och spänstiga ben
Han svingar sig ifrån gren till gren.
Så blef han rädd: han fick syn på mig;
Han skriker: tjopp-tji-tjopp!
Och försvinner i en trädtopp.

Ah, dumma ekorre, lugna sig;
Om jag
I dag
Är på jägarstig,
Är det ej för att skjuta dig.

Af räfvarne vågar sig ingen fram
Och af hararnes stormodiga stam
Ej synes en enda i dag. Det är skam
Af dem att handla så der, –
Och det just i dag, då jag jägare är.

Så gick jag bort öfver åkrar och ängar;
Jag frågade ett par af våra drängar,
Om de inte sett hare, räf, rapphöns eller råbock;
Jo, bevars, det hade de nock –
Men inte den dagen, förstås.

Så kände jag mig hungrig;
Och jag ville icke förgås
Af jagtifver,
Som utmärkt hunger gifver.

I detsamma hör jag en skata,
Som skrattade åt all verlden
Och väsnades i ett körsbärsträd;
Dit färden
Jag ställer.

En skata
Är icke så att rata!
Det gäller:
Skott; – det smäller!
Krutröken skingrades; skatan flög
Och skrattade och skrek.
Då kände jag mig för hög
Till att längre döda djur på lek.

*

Sedan dess har jag tagit mig bättre i akt;
Jag föraktar nu djupt så jägare som jagt.

29.

Vårqväll.

(Dårhus-idyll).

Ah, tro det! är klockan straxt sju?
Ja, och nordlig vind är det, ju?
— Det ser så ut! —

Så är det snart slut
Med denna dagen;
Så blir det natt,
Och så får man sofva igen!
— Om man kan, min vän;
Annars bör man berga sig för skratt.

Ett skratt, som kan förklaras,
Om man tänker derpå —
Hur väl man å hospitalet förvaras
Inom galler, bommar och lås; så
Man kan tro sig vara en skatt,
Som någon drake rufvar på.

Det är icke så lätt att fly härifrån,
Ifrån hospitalet;
Annars har man ju Fyris-ån
I sin närhet —
Om det skulle gå för galet!

Hm! Hvem vet...
Men fy! — gris
Vare den, som vill skölja
Sig i smutsgula Fyris'
Mångbesjungna bölja.

*

Kra-kra, skriker en kråka
Som flyger och roar sig
Med att kraxa; der borta
Öfver furuskogen.

Du ser ut att vara mogen —
Och kommer dock ej till korta,
Fast du flaxar här, vid hospitalet.

Kråka! —
Flaxande,
Kraxande, —
Väsnas och bråka
Som du vill!
Det låter icke så galet;
Roa mig lite till!

Sköna kråka, det låter ju bra
Ditt kraxande: kra-kra-kra!...

*

Och vårvinden susar. Bland träden i skogen,
Den hviskar nu: hoppas, var stark och trogen. –

Den skulle nog smeka dåren om kinden,
Den bedårande vårvinden –
Om man vore derute, i det fria, ja...
– – – – –
Men här, inne å hospitalet, har jag det bra,
Fast jag känner mig lite trött och matt;
Nu lägger jag mig att sofva; go' natt, god natt! –

30.

Stadens skönhet.

Vi sutto vid stadens promenad –
Den allra finaste promenaden,
De hade der i staden –

I hvilken stad?...
Det är icke tal
Om att jag,
För er och nu i dag,
Vill ställa till sådan skandal
Som att säga den stadens namn,
Dess namn dock hvilar i ryktets famn –
Ni kan få kalla staden för Köpenhamn.

Det var i ungdomens kritiska tid,
Då lifvets allvar och hårda strid
Man föga kände; bekymmerslös, man lätt
Tog allt, som mötte i lifvet.

Jag satt och njöt en cigarr-cigarett.
Min kamrat, herr Sten, helt gifvet,
Sökte fröjda ögonen med allt det
»Sköna, svaga, qvinnliga», som med fjät
Så lätta, och blyg, ej sipp, konvenans
– Konvenans är ett bra ord, som väl fanns
Och missbrukades på den tiden också? —
Der trippade omkring och seglade på tå
I skor så små
Som möjligt, – i nämda stad
och dess fina promenad.

Der blef man nästan glad,
Endast man såg uppå
Damerna, de små,
Som med fötter, — rätt stora ändå! —
Kunde trippa så,
Dag från dag,
Så nätt och lätt;
Med mera behag
Än en manlig sprätt.
– Åhja, den der lilla
Tar sig icke illa
Ut – på långt håll;
– En fröken Ädelstam,
– Från Arabien? –
– Åhja, hon dansar fram
Som en fullblodsarab,...
— Kadischi eller Kohlani?

— Nå, mera begär
Ingen ... Men den der?
— En fröken Schlepp;
Stadens qvickhufvud, ha, ha,
I öfrigt ganska bra,
Kalla henne Håll...
Den är ju ganska nätt
— Qvickheten, ja; ett charmant sätt
Att helsa! — Åhja, en vacker nacke
Gör sitt till, liksom en brant backe
För en åkarehäst...
— Du talar som en prest!...
— Der kommer en, din tok,
Som nog behöfde ok
På nacken: äktenskapets ok,
Förstår du; en fröken Krook.

Hon, hon hör snart
Till de bedagade —
Tiden går med fart; —
Hon fick en fästman; han behagade
Att rymma, till England, eller hvar
Han blef af; men hon tar
Det visst med lugn, som sig bör —
Åtminstone hör
Man ingenting annat, än...

*

Har du ätit middag, vän.
Man kan taga

Sig bättre till
Än taga sig afdaga
Med att sitta
Här och titta
På trapp-trull-trill,
Qvinnfolket, som hör till staden
Med promenaden. —

På Hotellet,
Säger källarmästarn, har
Man redan
Fått ostron och rysk kaviar! —
Derföre, thy och emedan — ...
Vi gå väl dit i stället.

31.

Hvad läkaren kanske ej ordinerade.

Ni känner er helt olustig —
Hur är det med eder fatt?
Det enda, som er kunde bota,
Det vore — ett hjertligt skratt.
Er läkare vet det väl inte
Och ni tror nog ej derpå,
Men fast ni deruppå tviflar,
Förhåller det sig ändock så.*

Bort derför med sorgsna minnen,
Ej höfves blott tjut och gråt,
Här mycket finnes i verlden,

* I en bok, som för ett par år sedan utkom i England, säger nämligen en läkare, — hvars auktoritet dock är omtvistad, likasom fallet är med all annan auktoritet, — att det icke finnes »den aflägsnaste vrå af det minsta blodkärl» i menniskans kropp, som icke mottager någon rörelse genom de skakningar, hvilka framkallas af ett godt skratt. En ström af lif och styrka uppväckes genom skrattet, och det kan således anses bidraga till helsans bevarande.

Blodet kommer i friskare omlopp och gör ett olika intryck på alla de organer i menniskokroppen det passerar på sin mystiska resa, då menniskan håller på att skratta, mot hvad det gör i vanliga fall. Hvarje godt skratt, en person »får sig», kan således anses förlänga hennes lif, i det derigenom framkallas en ny och kraftig väckelse af lifskraften.

Som tål vid att skratta åt;
Edra goda vänner och grannar
Nog blifva helt säkert en skatt,
Ifall ni vill öka er helsa
Just med några goda skratt.

Och skulle er grannes sida
Den glada och skrattretande
I trots af all eder möda
Ni ändock icke få se; —
Så — titta er sjelf i spegeln...
Nåh, se bara! hur är det fatt?
Kunde ni eder sjelf bereda
Ett sådant hjertegodt skratt?

32.

Bland tjurar och menniskor i Spanien.

Sjelf känner jag icke till ett grand
— Ja, ej ens en Grand i Spaniens land —
Angående detta —
Mera än jag hört och sett
Andra berätta.

Jag har, i min ungdom,
Nämligen icke ens farit
Så långt som till Rom;
Men i Östhammar, Falsterbo, Skanör
Och i staden Rödby, Lolland, har jag varit
Utan att tappa mitt humör;
Men, föga bör man rosa
Mig, som ännu ej varit i Trosa.

Eftersom
Jag nyss nämde Rom,
Så vill jag allt en gång
Om jag får pengar
För mig och mina drängar
Och resan ej blir för tråkig och lång —
Titta på den, — påfvens, den »eviga», sta'n;
Det vill jag, fast lutheran...

Nu kunna vi återgå,
Om I önsken så,
Till Spaniens menniskor och djur,
Af hvilka det bästa nämnes: tjur.

*

På eftermiddagen
En tjurfäktningsdag i Madrid;
Då klockan är tre slagen
Börja åskådarne styra
Sina steg mot arenan,
Som rymmer många tusental.
Klockan omkring fyra
Eller fem få »caballeros»,

»Señoras» och »niños»
Öfva upp sitt ädla mod —
Med bravorop, hvisslingar och glada skrik;
— Den publiken! den är sig lik! —
Medan tjurarne bada i blod,
I rödt, varmt, rykande blod...

*

Alla platser äro besatta
Af en publik, som kan skratta
Åt och smekas af blod, —
En smak, som i Spanien är god.

Musiken spelar upp!
På arenan inträder
Tjurfäktarnes brokiga trupp.
Man gläder
Sig åt dem: stolta »espadas»,
»Chulos», »banderilleros», »picadores»; —
Snart kan i blod der vadas
Och badas.
— — — — —
Det blir nu tomt på denna arena.
Tjurstallet öppnas. En tjur
Är ej sen, ah!
Att rusa in från sin bur.

*

Kraftiga tjur —
Arma djur,
Hans blick är skum:
Han har, innan skådespelets början,
Fått vistats några dagar
I kolmörkt rum —
Der han också svalt!
Ty för tjurfäktningar och allt
Finnas — lagar.

En picador, på en gammal häst,
Som icke kan se,
Man vet ej om man skall gråta eller le:
Den hästens ögon äro förbundne;
Man får ej hysa medlidande, eller hur?
Med ett djur...
Picadoren kom så in,
Helt stolt, på hästen, och kör
En jernskodd stör
I tjurens bog; —
Då tycker djuret att det är nog:
Han, tjuren, — medan menniskor le!
Borrar hornen i hästen, som icke kan se.

Och hästen springer, medan tarmarne
Glida ut ur såren och släpas omkring.
Detta betyder, för publiken, rakt ingenting;
Hästens tarmar bindas upp. Så skett och sker!
Hästen kan lefva längre, derom är ej tal?
Låt djuret fortsätta; inte kan ett djur känna qval?
Nu föll den och kan ej resa sig! ... Det var väl
Att hästen till sist kunde pinas ihjäl. —

Och den trillska
Publiken? — applåderar och ler.
Tjuren bölar i illska
Och raseri; —
Hans tid är ej ännu förbi!

Så blifva chulos framsända
Att blända
Och förvirra
Tjuren, med röda tygstycken.
Banderilleros med smycken,
Pappersomlindade stålspetsar, sedan irra
Omkring tjuren; man blir ej trött
Af att med prål, —
Granna käppar, med spetsar af stål, —
Pryda lefvande kött.

Men ännu har tjuren kraft och mod;
Han bölar i raseri och sparkar upp sanden,
Som druckit så mycket blod ...
Publiken håller anden,
I glad förbidan!
Män och qvinnor, med barn vid sidan,
De le blott åt all denna qvidan.

Der kommer han, stolte espadan;
Han har en liten röd duk, »muleta»,
I handen samt svärd, mån I veta.
Och, snabb som en tanke,
Han stöter sin klinga i tjurens manke. —

Till sist lyckas man, och kan sända
Tjuren, död, från arenan —
Ja ock espadan, så kan ock hända.

Då man så har slagtat
Häst efter häst och tjur efter tjur —
Ja, stundom, ock legda mennisko-djur —
Så är det några små mulåsnors tur,
Att, vid bjellrors glada pingel,
Draga bort liken
Ur arenan ... Döds- och fröjde-skriken
Domna. Det blir slut
På den nobla tjurfäktningen ...

Publiken känner sig nöjd
Med sin dag;
Hvilket jubel — utan skam,
Blott fröjd lyser fram
I solbrända drag;
Lefve! den — tjurfäktningens dag!

* * *

Mycket finnes att glädjas åt,
Här, på vår sköna jord;
Men, trots all jordisk fröjd och stråt —
Glöm icke mina ord:
Här finnes dock ett lif — efteråt!

Der, — i evigheten, — blir
Usel jordeglädje — gråt,
Om tårarne kunna flyta
I helvetets gryta.

I Satans helgedom! —
Der finnes plats
För mer än det ifrån Rom.

Der gälla ej menniskolögner och snack,
Der kan en glödande koppartjur
Ej slaktas af allt jordens menniskopack.

*

Men en annan Domarens dom man ock vet;
Den kan kanske äfven gälla er:
»Salige äro de renhjertade; —
Och barmhertige! — dem sker
Barmhertighet».

33.

Den sig ibland rosor förlustar.

Säg, minnes du dagen? —
Jag minnes den nog,
Det var under sommaren;
Dina kinder de glödde
Och blicken den log
Den dagen, den sommaren.
En ros så röd i din blus du bar,
I din blåa blus. Du så fager var
Den dagen, — det var i Juni.

Och rosen den röda från dig jag då tog,
Hur din kind i lågor brann,
Och fåglarne sjöngo i mark och skog,
Då jag lilla vännen fann.
Och lifvet var gladt som den gladaste dans:
»Min vän är min, och jag är hans,
Den sig bland rosor förlustar.»

*

Ack ändå
Hvad vi två
Kunnat få
Ega för skatt af lycka! —

Men lyckan förstår
Och förmår
Att spela folk spratt
Och trycka,
På sin höjd, en kyss
Till afsked åt den,
Som nyss
Trodde att lyckan
Kan blifva en varaktig vän.

* * *

Och tiden vexlar. Och sol går ner —
Äfven varmaste sommarsol;
Och aldrig skall jag väl se dig mer.
Må du dig ibland rosor förlusta.

Men drömmen var ljuf,
Om ock helt kort;
Hvad mera — om frid och fröjd blåstes bort
Och sommar följdes af kulen höst
I ett fattigt menniskobröst.

34.

Då bladen falla.

Bladen falla!
Alla, alla, alla!
Naken som benranglet
Blir löfskogen till sist; —
Men ett är visst:
De gamla och unga träden
Skola åter grönska; —
Jublande vår
Skall åter hålla sitt intåg
Bland skogens snår.

Förhoppningarna —
Alla, alla, alla!

Ha grusats;
Intet återstår
För det trötta
Menniskobarnet, —
Som väl ej ens längtar
Och trängtar
Efter sin ungdoms vår.

* * *

Så — går ridån ner
För lifvets gyckelspel.
Finnes något mer
Efter detta?
Ingen kan berätta
Derom:
Från andra sidan grafven
Till oss
Ännu ingen återkom. —

*

Skulle möjligen döden
Vilja förbarma sig
Öfver den menskliga nöden?
Det är dock långt ifrån visst,
Man kan knappast så tro!
Att en utpinad menniska
Till sist

Kan få ro...

— — — — —

Men »salige äro de,
Som icke se —
Och dock tro!»

35.

Fri och fången.

När himlen är beständigt klar,
Gror tistel blott och törnetagg.
Men allting trifs,
När ömsom gifs
Blåst, solsken, moln och kulna da'r.
U. Rudenschöld.

»Frihet vill jag lofva,
Är den bästa gåfva»,
Så skref en gång en biskop;
Och den gåfvan är ju god.

Men får man endast mod
Af ett godt samvetes vittnesbörd;
Har man i Gud sin fasta borg, —
Kan man utan större sorg
Blifva förd
Från friheten till fångenskapen.

I fängelsets eller dårhusets cell
Kan man känna större lycka
Än friheten ger; —
Intet skall der dig trycka
Du blir nöjd och säll
Ifrån morgon till qväll,
Du åt alla bekymmer ler,
Du hör lugn och frid
I stormens brus, ...
Om, — från kamp och strid
Bland flärden i verlden —
Du lyssnar till de bud,
I tystnad och ljud,
Som komma ifrån vår Fader
I himlarne, ifrån Gud! —

På Honom du tryggt kan lita,
Du skapelsens ringa flarn,
Om du är fri eller fången.

Ty – underlig – Gud var, blir och är –
Hans vägar och tankar — de lära
Vi aldrig oss att förstå.
Men, ändå! ...

*

På Skaparen kan du dock lita —
Och mera behöfver du ej,
Du, skapelsens lilla flarn:
Du vet att ingen kan slita
Från Gud ett hans minsta barn.

36.

Ögon, som se.

Den jordiska lyckan trifves blott
Rätt godt — i marmorslott,
Som kosta många millioner.

I herrskareboning, —
Der trifves den väl, en lycka så fin,
På gyllene tron,
Prydd med krona, spira och hermelin, —
Och bäst med tillbörlig betoning
På att jordens herrskare utan knot
Bör se slafvar knäböja
För herrskarefot.

Och vill ni dröja
Vid den tanken — så fann
Ni att ädlaste herre
Lätt blifver tyrann
Öfver stora och smärre.

En tyrann! väl ej mer
Af lyckan begär? —
Ja... menniskan gråter och ler,
Ty man endast ser
Det, som för ögonen är; —

Men Herran Gud
Ser till hjertat, —
Det är mer än tyranners bud.

37.

Främlingen.

En främling jag varit, är
Och förblifver i denna stad,
Fast jag redan varit här ungefär
I tolf års tid.

En tolf års strid!:
För att dessa menniskor skulle få
Det nöjet att se mig gå
I flock och farnöte med sig. –
Åhnej, tack;
Jag känner eder för väl, ert pack!
Jag finner mer nöje å enslig stig
Än I kunnen bereda mig.

Hvad veten I, – som jag icke vet?
Jo, lögner om nästan – dem kännen I till
I hedervärde efterapare
Och vindögda storhetsbegapare,
Det är hela er hemlighet.

De tro sig väl frie – eller hur?
Dessa snattrande kotteri-djur
Detta fina dagdrifvarefölje,
Som kallas för opinion
Och väl ännu lefver i den tron,
Att det nya Jerusalem –
I stället för helvetet – skall finnas af dem,
Då de efter lättja, lögner och kif
Ha slutat sitt jordelif.

Frid! Den vägen leder
Ej till frid för eder,
För slika arma jordebarn
Då friden förmenas:
Det dröjer en ganska rundlig tid
Innan de få frid;
Först måste de renas
I helvetets qvarn.

* * *

Jag är nöjd och glad
Att en främling jag varit och är
Och blifver i dag som i går –
Fast jag vistats här,
I Upsala stad,
Redan under tolf år.

* * *

De blickar,
Som hopen skickar
Åt den, som ej är dess slaf;
De giftiga ord,
Som kärringar i byxor och kjol
Kunna säga om den
Som på vår jord
Ej rädes för lögner, sqvaller, prat; –
Dessa ögons och tungors
Giftiga pilar
Filar
Du till sist udden af;
Så icke bäddar det din graf.

* * *

Rättvisans bud i alla land
Lyder: öga för öga – tand för tand!
Man bör ej, mild och svag,
Allt för mycket böja sig
För deras lag,
Hvilka ej kunna höja sig;
Derpå förlora
I längden de små
T. o. m., ty: då
Tro de sig vara stora!

* * *

De sår,
Den ensamme får –
De läkas efter några år.

Man får ärr! — hvad så:
De ärren äro prydnad
För en man, som ej läres lydnad
För sådana små
Jordemenniskors bud.

*

Jag böjer mig —
Men endast för Gud.

38.

Efteråt.....

»Der eder skatt är, —
der blifver ock edert hjerta»

Se vinet, det gnistrar och glöder
I slipade, spröda glas —
Och ystert öfvermod föder,
Det manar till »skämt» och ras; —
Men, snart, efter buller, du matt
Och slö och liknöjd dig finner:
Allt vinets nöje försvinner
Och du — nu blir, eller hur?
Ett vämjeligt, lallande djur.

Se guldet, det klingar och blänker;
Ditt öga, det ser derpå gladt —
Och dagar och nätter tänker

Du uppå din guldgula skatt;
Men, hur mycket guld du än får –
Du efter långt mera söker;
Hur mycket din guldhög sig öker,
Den lyckan aldrig dig gaf,
Om ock du i guld får – din graf.

* * *

Din själ, –
Som längtar till högre ljus,
Bör icke i smutsen släpas
Och bindas vid jordens grus.

Den stunden,
Då du är bunden
Af jordiska begär
Kan snart komma; –
Och – dö skall du,
Hur mäktig du är...

Du då får bland mörker ila.
Din själ kan ej finna hvila:
Ty sjelfva Den Eviga Kärlekens hand
Ej kan, mot din vilja, dig lossa
Från orena jordiska band.

*

Mins de orden,
Som den Gode Herden
Sade här på jorden:
»Hvad båtar det väl,
Om du vinner hela verlden,
Men — skadar din själ».

39.

Rätt och orätt.

Den fåniga hopen, som skriker,
Ja, den har ju aldrig orätt;
Men den, som står ensam och viker
Ej undan — han får icke lätt
En enda att tro, det han velat
Det rätta och kämpar derför.

Nej! alltid den ensamme felat
I allt;
Och kallt
Skola de rättvisaste fariséer —
Och opinionens pöbelhop
Med råa glädjerop —
Helsa de bud, som ge er
Bekräftelsen på
Att man ändå
Till sist lyckats få

Bevittna ett sådant under
I enslingens öden:
Att han, jäktad till döden,
Gick under. — — —

* * *

Men — om den ensamme har
Nog krafter qvar,
Eger så fast mark
Och är nog stark
Att till sist besegra hopen;

Ja, då tystna smäderopen,
Opinionen skall nu snopen
Och englamildt le
Samt erkänna det
(Man hålle sig framme,
Så är dess sätt):
»Det var ju något,
En hvar kunnat se
Så lätt, —
Att enslingen
Alltid haft rätt!»

II.

HOSPITALS-PRODUKTER.

Dessa dikter

tillegnas

mina mera och mindre galna och kloka

f. d. kamrater å

U. C. H.:

Doktorn, Grosshandlarne, Apotekaren,

Bokhandlaren, Häradshöfdingarne,

Presten, Baronen och

Fiskare-Gustaf.

Med vänlig erinran om

och tack ifrån

Redaktören och Författaren,

Per Weiland.

40.

Klok och Galen.

Om menniskan är mest klok
Eller galen? –
Här på jorden-jemmerdalen —
Derom upplyser ingen bok,
Det dissekerar man sig
Icke till i anatomisalen;
Derpå kan vetenskapen
Med alla dess lärda vapen
Ej ännu svara dig.

* * *

Kristus och Paulus
Samt Luther och andra,
Som blefvo och äro jorde-barnens ljus, —
Skulle fått vandra
Till dårhus –
Enligt vår tids dårhus-vetenskaps-skala:
Ty de hörde, sågo och sade mera än de

Vanliga menniskorna kunna höra och se;
Och på det sättet bör man ej nu
Tänka och tala,
Knappast en gång – på hospitalen,
Ty då är man ju,
Enligt jordisk klokhet, galen.

... Jordisk klokhet! – det är visst på tok
T. o. m. med jordisk vetenskap och dess lärde,
Som knappast ega mer värde
Än gammalt dam i en bok.

Det är sanning, detta:
Alla våra vetenskapsmän duga
Just icke mycket till; –
De kunna ju icke ens sätta
Lif i en död fluga, ...
Långt mindre skapa en sill.

Dock! den, som är så från sitt vett
Att man lefver i den tron,
Det all jordisk vetenskap, i stort sedt,
Endast är en – hallucination!
Den, som vågar säga och tro
På annat än »lärd» vetenskap, –
En vetenskap, som vet allt
Om intet... och intet om allt? –
Den behöfver ändå, –
I vår tid, kan man förstå? –

Snart medikament-doktors intyg på
Att man är klok; — ty annars så...
Man har sett hur det kan gå
Lätt nog att få
Menniskor intagna på
Hospital, då
Läkare lemnar »licentia» — just så!
Hal tunga leder öfvertalningen,
Och utbetalningen
Verkställes kanske ur späckad plånbok...
På så goda grunder
Skapas mången tok.

Ty det är ju klart,
Att en läkares omdöme är ofelbart? —
Så blir man dåre! Jojo!
För menniskorna är man då »riktigt» galen;
Och de vansinnige böra helst bo
På hospitalen?...

Åhja, dylikt händt och händer
Så i Sverge som i andra länder.

*

Det, som är vansinne i dag,
Är kanske i morgon höjden af vishet;
Så är dock naturens lag —
Inte annat än jag vet.

Ett exempel ur högen:
Den som redan
För några år sedan
Kunnat tänka eller veta att ben
Kunna fotograferas genom skinn och kött, –
Den som då
Vetat och sagt så,
Men varit oförmögen
Att, som en Röntgen,
Kunnat bevisa sig ha rätt...
Han hade då fått lida på alla sätt;
Han hade ej blifvit hörd —
Eller ock hade han då mött
Hån öfver så dåraktigt tal.
Och till sist hade han väl, trött
På samhället, blifvit förd
Som vansinnig till ett hospital.

* * *

På ett hospital, – väl den bästa källa
Att fundera
Öfver och studera
Officiellt vansinniga med flera, —
Har jag nu,
(Anno adertonhundranittiosju),
Vistats en tid
Och funnit god hvila
Från verldens buller och strid.

Om dem å hospitalen, som ej äro sjuka,—
Just i den meningen, vi vanligen bruka
Ordet sjuk, — har jag ej funnit mera
Än att de, som ej äro kloka och snälla
I bästa fall voro och äro litet originella.

* * *

Från dessa regler finnas ju några undantag,
Det inser ni likaväl som jag.

Med eder till-låtelse upplyser
Jag härmed man och qvinna
— Herre som träl
Må det besinna! —
Om den tanken jag hyser:
Att hvarje mennisko-själ,
Såväl inom som utom hospitalen,
Är, och måste vara, både — klok och galen.

41.

Mina första nätter och dagar på hospitalet.

— En tidningsmans bikt; verklighets-dikt. —

Detta skref jag med min venstra hand,
Det månden I ej förtryta,
För ty min högra arm är i band,
Dock sagdt, ej med afsigt att skryta;
Jag blef bunden — med läkarnes bästa förband;
Derföre ej tårarne flyte!

Si, saken var den, att en vacker natt
Då kändes mig luften så qvaf;
Det blef mig så som att jag redan satt
I högen, i grundmurad graf
Och täljde uppå gammalt vikingavis
Mina vapens, min stridshästs, mitt eget pris...

Och då blef jag tokig. Rätt tokig jag blef:
Jag bort till fönstret i hast ock klef
Och »slog på skölden» — så fönstrets glas
De sprungo i kras.

»När som blodet började att strömma
Som strida strömmar ner, —
Då låter jag upp min kammare-dörr
Och låter skön' jungfrun det se!...»
Står der i en gammal visa,
Som jag ej vill klandra, icke heller prisa!

Och blodet strömmade tappert ur
Min hand och sårade arm,
Jag vandrade så omkring i min bur
Med förakt och glödande harm
Och stänkte mitt blod uppå väggar och golf;
Det var vid den officiella spöktiden:
Vid midnattstimman, omkring klockan tolf,
Som jag kämpade ut den striden.

Derför blef min högra, blödande hand
Och arm belagd med förband;
Och derföre, så
Skrefs detta med min venstra hand, —
Som ni kanske torde förstå.
Och tron I mig nu, om jag förespår,

Att detta blir höjdt öfver all kritik
Af allmänheten, som allt förstår,
Samt kritik-esthetiken, som väl är sig lik?

*

Men i alla fall, trots löjen och qval,
Det är så man riktigt kan bli skral:
Man får ju ej vara galen —
Ej ens på ett hospital.

— — — — — — — — — — — — — — —

* * *

Nu silar solen så vänligt in
I mitt tysta, fridfulla bo;
Här ville jag gerna lefva mitt lif,
Bortglömmande verldens buller och kif
Och till sist få vaggas till ro
Af Benrangelsmannen — han skrämmer ej mig; —
Du anar ej dödens hemlighet:
Den är säkert mer ljuf än du vet.
Men, mager är han, och icke för fet,
På teckningarna, Döden;
Han orkar likväl med »lien» —
Och ändock blir han ej bet.

*

Och våren, som leker
Så ung och stark,
Nu pyntar och smeker

Skog och mark,
Berg och dal,
Med blomster utan tal
Och grönt, —
En grönska så ljus och fin.
»Fågeln qvittrar, solen ler» —
Såsom en gång skalden skrifvit, Es. Tegnér ...

Ack hvad det skulle smaka skönt
Att nu vederqvickas af vin,
Sherry eller god burgunder,
Samt få sin mage vänlig och blid
Med bräckt skinka, ägg, spenat,
Jojo, det är riktig mat! —
Och magen är en despotisk krabat,
Ej minst under vårens tid.

*

»Du talar som en häst,
Upsala ä' bäst» —
Instämmer, sa' hospitalets gäst.

Och nu, du sköna Maj,
— Min högra hand, aj, aj! —
Så ha vi vårfest
Bland Upsala-studenter;
Då få de allt smickras af granna ord
Om frihet, om ljus och vår i nord...
Håhå-jaja!:

Vår ungdom önskar ej mera
Än att få applådera
Åt dem, som deklamera;
Då känner man sig stolt,
Der man går i andelig kolt;
Man får då helt lätt
Tillbörlig etikett,
Nobelt sätt
Och mår så bra. Håhå-jaja.

* * *

Hvem ringer?...*...Var det ej
Telefonpingel? Nej!

* * *

I dag är det söndag.
Nere ifrån ett rum
Höres dämpad musik,
Den är halfvägs glad,
Utan slammer och skrik –
Den »tönan» var inte så dum! –

Aha, det är den:
»Ah, Susanna»...
(»Gråt icke du för mig,

* Triumf's redaktör blef under förra året, som bekant, intagen på Centralhospitalet i Upsala; och närmaste orsaken dertill var att söka i det telefonofog, eller rättare i de telefonförbrytelser, som någon å Rikstelefonstationen i Upsala då (till medio af April 1897) roat sig med, under en längre tid – under månader; ja, antagligen hade ifrågavarande telefon-»sport» idkats i samhället Upsala under minst ett par års tid.
Förf. anm.

Jag seglar till Californien
Och gräfver guld till dig» ...).

I detta tager jag ej fel:
Susanna-melodien, den
Skulle stolte kung Saul hört;
Den mera än lille Davids spel
Hans dystra sinne rört.

Susanna-melodien!
Du äfventyrare-dröm, —
Du är så djerf och sträf, men öm
Och höjd öfver allt beröm:
I dig tonar sjelfvaste Trafalgar. —
Af toner så friska borde alla få del;
De vagga omkring så lätt
Med trumpetklang och klarinett,
Fiollåt och belgaspel. — — —
Och blifver du ängslig, blir det helt nätt;
Du var ej rätt
Förnäm och stel.

— — — — —

Kan der ej finnas allvar
Hos den som ler?
Det är ingen omöjlighet,
Ty der finnes böjlighet
Äfven i stål;
Ja, skämt bland allvar

Kan nalkas ett högre mål
Än mennisko-klokhet
Tror och ser.

* * *

Nej, se bara:
Det var något nytt
Att titta på månen,
Den rara.
Det var längesedan
Jag observerade dig;
Kanske du måne! –
Man sig förvåne! —
Annu mindre sett på mig?

Du kommer visst snart i nedan;
Men smutsig och fläckig
Ser du ut;
Är du endast bläckig?
Måne! Är det slut
Ditt tvättvatten?

Då man hela dagen och natten
Flackat omkring, i så många år,
Och färdas omkring som du,
Måne, så långt från vår jord, –
Kan man väl, förr som nu,
Vara litet smutsig och smord,
Utan att det generar? –

Du tiger, måne, och far
Fram på din bana;
Har du icke mål i munnen?
Är din sydpol funnen?
Är din eldsprutande krater utbrunnen?
– – – – –
Du lyssnar inte riktigt på orden,
Om man ock ville förmana
Dig från Tellus, den ljusa jorden...

Du kan gerna le!
Men roligt var det att se
Dig, måne;
Hur må de i Skåne?

* * *

Och nu, i dag,
Regnar det med friska tag,
Det är godt att få vara inomhus!..
Här jag lättjas
I all min prakt,
— Man tage sig i akt,
Så det ej blir: kättjas! –
Jag lyssnar på regnets sus och brus,
Hur det hviskar, tassar och slår takt
På sjukhustakens galvaniserade plåt;
Det höres som lifsglädjens fnitter
Blandad med snyftning och gråt...

Jag är trött af att ligga, jag sitter
Nu och väntar.
På mig går just ingen nöd.
Se, någon på dörren gläntar.
Hvi dröjer ni derute; var nu inte dum!
Välkommen! Stig in i mitt rum!

Nja, här kommer min middag.
Och som vanligt är maten af bästa slag;
Franska bröd
Och friskt och fint smör
Samt soppa och biffstek, helt mör
Och läcker — eller annat, kött eller fisk,
Pilsener och efterrätt...
Det är således föga risk
För den, som väntar att ej blifva mätt
Och glad på ett dårhus. —

Här kan man ju lefva helt nöjd,
Om ej uti sus och dus
Så med glädje och fröjd.
Ja, det var ju inte dåraktigt alls!
Hva' falls!?

* * *

Inom hospitalets murar kan man ha
Det så lungt och fridfullt och bra; —
Men derutanför, i den s. k. verlden? —
Bland varelser i trasor och helt siden,

Cheviot, elastik & kamgarn,
Som dölja kroppar med flärden;
— Ty den skall hållas, staten,
Om strumporna än få bindas med bast! —
Denna, mer och mindre trasiga, grannlåt — fast:
»Lifvet är mera än maten,
Och kroppen mera än kläderna» ...

I roen eder väl, menniskobarn,
Som vanligt, och följen med tiden?
De feja allt svärden,
Der, ute i verlden,
Som vanligt — med hala tungor.
Nu besvärar *den* ej mina lungor —
Die Welt, in der man sich mopst,
Som gerna skär bred rem
Ur nästans hud
Samt gerna lägger sin näsa,
Konvenansens bästa lem,
I allt, som ej lyder dess bud
Och som slikt fint pack
Med lock och pock och snack
Ej kan qväsa.

Der ute, i verlden,
Är väl allt som förr;
Der får man icke stänga
Sin egen dörr.

Vår bästa
Vän och nästa
Är och blir sig lik;
Den rike får ej bo fattigt,
Då blir anseendet lika med noll:
Men den fattige får studera sin roll;
Den, att agera rik!

Ack, ack! Sådana menniskor,
I hvilka så mycket bor;
Deras tålamod säger så mycket!
Och deras tro — är den icke stor?...

Deras tro är lika så stor
Som deras ifver — i det stycket
Att få klandra
Det minsta fjät af alla andra.
Det hindrar icke
Att »de» äro så hyggliga
Att de blifva — smått
Vederstyggliga.

Det tror jag mig dock minnas:
Att ädla, äkta perlor finnas
På — hafvets botten...
Vampyrens tanke är ej så opålitlig
Som mennisko-dumheten är ouppslitlig.

*

-- Men detta var tråkigt! — Jag icke begär
Att ni skall taga del af det här,
Ty då blir ni kanske så sjuk
Att sjelfva medlidandets spets-näsduk
Skulle darra i edra händer
Och komma allt mindre i bruk.

Men sådant visst aldrig händer!

Träd åter in bland verldens hvimmel,
Säg några lämpliga ord:
Om »ära i himmel
Och frid på jord;
Åt menniskorna: god vilja!»

Ty icke kan lögnen skilja
En menniska från en annan?
Och icke kan sqvaller och förtal, —
Oskyldigt, men underhållande, —
Blifva vållande
Till ondt; bereda menniskan qval...

Jaha, ärevördiga »de»,
Har ni icke mer på ert samvete,
Då kan ni helt fridfullt le!:
Ty kanske just ni — vållar frid på jord
Med edra vänliga miner och ord.
— — — — —
Ah, jag ber! ja' ber;

Hur skulle man kunna tadla er!
Men, är ni då icke så vis
Att ni inser — hur detta skrefs till ert pris.

Dock finnes säkert en del,
Som, på sätt och vis,
Det sämsta bör till-lämpas på:
Sååå, ni börjar att förstå!:
Allt är ju nästans fel
Bland jordens store som små.

*

Till och med vid den egna härden,
Der ute i verlden,
Får ingen arbeta i fred,
Ostörd, för eget och andras bästa —
Förr än sådant kommit på modet
Från det tongifvande »blodet»,
Samt blifvit apornas skick och sed...

Ja, på så sätt dikteras modet;
Ej det mod,
Som lefver i arm och barm,
Men det bruket,
Som klistras på väggar och tak
Och snörper på munnen
Samt framme som bak
Visar godkändt utsökt smak...

Hvar? I hvarje salong och hem;
Bland andrahands-menniskor, ibland dem,
Som bäst förstå allas väl —
I så hög grad, att man pinas ihjel
Af dem, som hylla — ej höfding, men träl:
Våra herrar eller vår nästa.

* * *

Nog kan man hylla
Vin och mat
Och ändock fylla
Sin plats som soldat
Eller medlem af en stat. —

Omvexlingens lag
Gäller för kropp och själ;
Efter natt följer dag,
Ty Gud har ordnat det väl
För allt, ock för herre
Såväl som för träl.

Ja, annars vore det värre
Att lefva här, nere på jorden.
Så, — snart kan man tro de orden:
Att Mästaren ifrån Nasaret —
Han var icke okänd i Kana!

Och nu kan man kanske ana
Hur Kristus kunde låta sig se

Och sitta till bords i Simons hus,
Hos Simon — en farisé!:

Gud vill alla väl — Abel såväl som Kain
Och äfven Judas Iskariot,
Så snart judarnes Judas röjer
Bättring och bot:
Ty Gud upphöjer
Den felande utan knot...

En Guds son, Kristus, i Nain
Blef känd, och Jerusalems tempel
Han kunde bruka som stämpel
Under sanningens ord.
I Salomo-templets förgårdar — bord
Han slungade bort jemte krämare-judar,
Som dyrkade andra gudar
Än Den, Moses rekommenderat åt deras fäder.

Men fattiga och sjuka
I Israels landsbygd och städer
De lärde ock känna Kristus;
De erforo – hvad hela verlden nu kan få,
Om man tror och lyder Det, —
Som man ej kan förstå:
Hvilket då?
Jo, — Gud.

En lefvande tro
Får man ha,
Då kan man bygga och bo
Ganska bra
Hos Gud —
Jemte Hjelten af Golgata.

* * *

Omvexlingens lag
Fins i Skaparens musik;
Efter natt följer dag
Ty Gud är sig lik.
Han andas: gif akt!
Och fattig som rik
Strax komma i takt...
Utan blygsel och skam.
Och verldskloten ana
En Gud – och bana
Sig fram
Till Skaparens fot...

Ja, allt och alla
Och intet åkalla
Honom, som ej svek
I lust och i nöd
Och i allvar och i lek
Och i lif och i död.

Då alla lofsjunga
Med ren tunga;
Dig, Gud,
Vare lof och tack
I tystnad och ljud
I evighet.

Om Dig, Skaparen,
Hela skapelsen vet
Nu till sist
Så mycket af Guds hemlighet:
Gud — kan blott Gud förstå...
— — — — —
Allt och Intet äro för små
Att Gud förstå.
— — — — —

Men verldarnes klot
Kunna ila
Och finna hvila
Vid Skaparens fot;

Och varelser så små!
Med den barnsliga tron —
De kunna ändå,
I glädje med bättring, få
Nalkas Guds tron...

* *
*

Så fick jag besök; jag fick åter se
Mas Erik Larsson ifrån Dalarne.
Hans väderbitna anlete
Ej talar om lömskhet och svek.

— »Får jag se i tidningen?» – »Var så god!»
Så tittar han på mig, halft på lek,
Den blicken jag godt förstod;
»— Jaså, är de' Triumf'ens redaktör.
Vi voro många som hade Triumf,
Jaa, i Mora och Rättvik och Leksand också
Och Orsa, Sätra, Elfdalen med...
Herre Gud, det var då, —
Men så kom jag till Falu lasarett,
Och så kom jag hit. Det är ej så lätt
Att komma bort ifrån hustru och barn.

...Ja, barnen! Det var ett par småflickor —
Den ena fyller i höst sina tio år —
De kullorna voro så rara och snälla;
Yngsta flickan är sju år, ja, bara sju.
Vi hade lite jordbruk och qvarn.
Men nu, jasenu, ja nu!»...
Och här blef Dalarnes son tårögd,
Jag tror rent af han storgret:
Det var mer än han kunde bära,
Då han tänkte på sina kära —
Som funnos qvar i Dalom.

* * *

Förtviflan såväl som lefnadsmod
Under söcken och helg
Och glädje som sorg och smärta:
Detta är lifvets religion
Som adlar ett menniskohjerta.
Den lärdomen kommer ytterst från Gud
Och är vida öfver menniskobud
Och tomma ljud.

Ja, religion är mer än en bit
Utaf en barmhertig Samarit;
Det är lustens rosor och nödens blod
Som ristats i Guds stentaflor:
Ty mildhet är skön, — men agan är god,
Der friden talar för döfva öron.

* *
*

Jag satt och läste, en söckendag,
I nya testamentet,
Då kom en gubbe,
Helt sträf och med barska drag,
Han hade hvitt och kortklippt kindskägg;
Bibeln tog han ifrån mig, och log:
»Nå, här är ju den fasta klippan»...
Sade han; »och Moses' staf
Kunde ock locka vatten ur klippan»...

Så sade den gamle; och han gaf
Mig följande tänkespråk,
Ur Paulus' bref till dem i Rom —
Helt annat det är än fåfänga ljud
För dig och din nästa!:
»För dem, som älska Gud,
Samverkar allt till det bästa.»

(U. C. H., Maj 1897).

42.

En bister statsminister?

Babatopp, babatopp! Bobboopp;
Nu går han derute och pustar,
Och skorna knarra. Han är ej blid
Till sinnes i dag; han rustar
Sig säkerligen till strid.

Ifall du möter
Honom — hans blick stöter
Bort din, med ilska och hat;
Han är mer kamplysten än en soldat.
Numera har han icke stort hopp,
Babatopp, babatopp! Bobboopp;
Att komma i valet och qvalet,
Att få lemna hospitalet.

För femton år sedan — blef han förbigången
Fast mest meriterad af alla;

Det var väl det, vi ödet kalla,
Som grusade hans hopp;
Babatopp, babatopp! Bobboopp.

Der går han nu, ute på gången,
Just så, som han vandrat många år.
Han hyser icke längre ett spår
Af intresse för menniskorna; förbigången
Han blef ju en gång.* Nu går han förbi
En hvar, så arg som ett bi...

Han hade kanske nu varit statsminister,
Om han kunnat bära ödets slag;
Nu går han i stället, dag från dag,
I hospitalet, brummande och bister.

Han mottager icke längre besök
Af någon; om han sitter
På en soffa — försök
Icke att slå dig ner der; han gitter
Då icke sitta qvar:
Då tittar han argt på dig, och går
Derifrån; du förstår
Kanhända icke hans svar:
Babatopp, babatopp! Bobboopp.

* Han var en gång studentkårens ordförande, docent och juris doktor, — men blef förbigången, då han sökte en professors-befattning vid småstads-universitetet i staden Upsala.

Det bröt hans vilje- och motståndskraft; så blef han sinnessjuk, och har d:r —n— nu derför sedan många år mäst vårdas å hospitalet.

Förf. anm.

Så skedde senast
I går, mot en, som var obekant
Med hans vanor, en Brandt;
Då gick han bort, brummande och het...
Och, någon gång, ropar han sitt: »Stopp! –
Babatopp, babatopp! Bobboopp –
Jag fordrar genast,
Ovilkorligen, min personliga frihet!»

43.

Friluftslif.

I dag, i medio af Maj,
Vandrar jag omkring
I skogen vid hospitalet
Och tänker på allt och ingenting.
Och så sitter
Jag der, på en bra soffa,
Och lyssnar på fågelqvitter.

»Redaktören missbrukar
Väl icke friheten!?»
Sade Öfverläkaren-professorn
Till mig i dag;
»Dertill känner jag ingen frestelse»,
Svarade jag.

Du grymma
Tanke; — rymma!
Åhnej, jag stannar qvar!

Om man har
Fått mig hit, till denna lugna ort,
Skall jag nog akta mig att så fort
Lemna hospitalet; jag är och var
Belåten här, och stannar gerna qvar.

Jag längtar ju allt, ibland,
Efter min redaktions-sax;
Men ännu är icke min högra hand
Läkt efter såren.
Och här njuter jag
Dag från dag
Med friska drag
Af den sköna våren,
Samt lär mig att skrifva
Och plita ett grand
Med min venstra hand,
För att tiden fördrifva.

En tidningsman borde,
Under bättring och bot
Kunna skrifva med både
Hand och fot.

*

Jag gitter
Gerna lyssna på ditt qvitter,
Trast, och ditt skrik, ängsknarr;

Men en god medelstark cigarr
Skulle icke minska mitt tack mot er,
Natursångare, och allt som naturen ger
Oss menniskobarn.

*

Solen ler
I dag från molnfri himmel;
Fast enligt min smak
Taga molnen sig icke illa ut:
Jag älskar ock regn,
Storm, gny och tjut —
Men, — det är en annan sak.

44.

Fiskare-Gustaf.

Usch-ja, det skull' jag fäll aldrig gjort
Om jag endast lefvat så som jag bort;
Ja, den som vore hemma ändå.
Tänk, hvad jag hade det bra:
Så kunde jag gå ut i elfv'a och fiska;
Jag kunde få för ett par kronor fisk,
Ja, så mycket kunde jag ta
På en liten stund...

Vet ni hvad jag nu vill?
Jo, i morgon vill jag resa hem
Till dem. Jag skrifver och handlar,
Vissa stunder,
Så jag rent går under. —
Jag vill hem i alla fall,
Om jag så skall
Krypa genom jorden!
Jaha, sanna de orden...

Jaså, vill
Redaktören veta
Hvem jag sålde fisken till!:
Det var presten,
Så var ett herrskap på Bergshäll!
Som köpte resten. –
Harr är fin, så jag vet;
Laxöring är ju god, men väl fet.

Se, på sextitalet, –
Det var många år innan jag
Kom på hospitalet, –
Året har jag glömt, det var visst sextisju,
Då var det så galet:
För missväxten, så det tror ingen nu;

Rågen kostade tre riksdaler pundet –
Omkring sexti kronor tunnan,
Om inte mera; –
Då gaf jag bort mycken fisk,
Då var det godt att ha sådant slisk. –

För rågmjölet, det var ryskt, det var för groft;
Inte heller hade det nå'n god smak,
Så det var dåligt till bak.
Och någon hade fått menskeben bland mjölet;
Det var väl en ryss, som malts ihjel.
Men se'n köptes der inte mer mjöl, som var väl;

Se'n köptes rysk råg,
Som vi malde sjelfva;
Men den tiden var det bra
Att finna fisk i elfv'a...

*

Ja, der kunde jag stått,
Om jag inte blitt tokug, så här;
Tänk så mycke' fisk jag fått
Och så grannt der nu är
Hemmaikring...

Det tjenar till ingenting
Att tänka på det mer...
Men, det kan inte hjelpas,
Jag tänker på't ändå;
Om jag bara komme härifrå'.

De tala vänligt och snällt,
Läkarne och många andra,
Så dem kan ingen klandra; —
Men, tänk sig,
Som jag nu ställt
Det för mig...

Redaktören är så lyckelig
Och får det så bra;
Får väl komma hem,
Bara handen blir läkt? Jaha,

Lite tuggtobak; tack ska' ni ha...
Det tjenar ingenting till att tänka
På det, som icke kan ändras...

Tror ni det är visst,
Att jag blir riktigt frisk till sist?...
Åhnej, det kan man inte veta,
Det känner endast Gud till. –

Om jag vore hemma, så skulle jag arbeta; –
Då blir jag väl ej mera slem? –
När jag en gång kommer hem;
För de' är bara hem – som jag vill.

45.

Rosor bland törnen.

En gång jag
Dock veta får –
Hvad jag icke
Nu förstår;
Jordelifvet
Snart förgår,
Evigheten
Förestår...
Då den ringes
Törnestig
Uppå jorden
Lemnar dig
Rosor, – som
Det törnet bar,

Som på jorden
Stungit har
Dig så ofta.

Lydnad – vägen
Kännes svår:
»Ske Din vilje»;
Icke vår. –
Men den vägen,
Tönets stig,
Leder dock till
Evig frid.

*

Många, som med
Hån och spe
Här på jorden
Velat le
Åt dig – tystna:
Då de få
Se de store, –
Som man små
Ansåg uti
Lifvets strid, –
Lyckliga till
Evig tid.

46.

Varmt emottagande.

Man kan ju icke tro
Allt, hvad dårar säga; –
Jag, som bor och gerna vill bo
På hospitalet, – vill jag ej ansvara för
Att följande kan ega
Större värde ur
Sanningens synpunkt;
Dessutom kan jag vänta en skur
Ovett af gammalt och ungt
Folk, som, klokt nog, vet
Att tvifla på det,
Som ryktet, enligt välloflig sed
Förkunnar; men på hvars sanning
Ingen vill aflägga värjemålsed.

I rummen å hospitalet
Finnes, naturligtvis, värmeledning;
Det är väl deraf ryktet fick anledning
Att utkolportera — hur det gick galet
En gång, med en nyintagen tok,
Som väl var mindre klok
Såmt genom intriger och förtal
Lyckligtvis blef förd till ett hospital.

Straxt han kom
Var han ej riktigt tålig och from
Samt tillbörligt glad
Öfver sin nya bostad;
Galningen var ju ännu för dum!

Han bommades in i ett litet rum
Hvarest luften småningom
Blef mera än ljum,
Och det tyckte han icke om;...

Ja, till sist blef han så mjuk
Af värmen – han var ju sjuk! —
Att han, för att icke dö,
— Han nalkades redan sitt slut
Och började känna sig behagligt slö –
Att han då för att icke dö
Sprang upp, slog ut
Fönsterrutorna... Frisk, kall
Luft kom så in i rummet.

Läkaren fann
Galningen sårad; men i alla fall –
Ännu lefver han...

Ja, så vet ryktet berätta.
Och nu – nog om detta.

47.

Farväl till 61.

Farväl, du sextiett!
Mitt rum, det lugnaste jag sett.
Här, från ditt fönster, ser jag furuskogen!
Och fönsterrutorna? – de äro hela nu,
Men för en månad sedan, kära du,
Då sårade jag knogen
Och armen; — nu är det snart läkt.

Men andra sår – de vilja icke gro
Igen så snart; dem måste tiden läka; —
Det fordras, lugn och ro. —
Ja, tiden! den kan sjelfva köttet späka —
Och det tar tid...

* * *

»Ah, har Ni kommit ifrån hospitalet!»
Nej, lilla fröken, ni nu gissar galet –
Men icke bör ni rodna så och skälfva.

I hospitalet finner jag behag –
Allt mera, dag från dag.
Och nu? – Jag »flyttas upp» till »83; elfva»;
Jag dväljes under hospitalets tak,
Jag furstlig bostad fått, med stort gemak.

48.

Då kloten rulla.

Nu rulla kloten
På vårt hospitals kägelbana.
Man kunde just ana
Hvilka der voro:
Häradshöfdingarne, våra justitieråd,
Som ha råd
Att dricka vin och röka cigarr,
Samt lektorn, grosshandlaren, ingeniören
Och presten, —
Som förresten
Läser hebreiska eller idkar biljardspel
Med sådan skicklighet och flit
Att han tar tjuguen bollar i suite, —
Jemte redaktören

— Det slår icke fel! —
Som der ställa till oro
Bland käglornas trupp.

Se upp!
Apotekaren, akta foten!
Annars rulla kloten
Öfver hans liktornar, — roten
Till hans aqua-recept-läsande
Och pillertrille-fräsande...

Gamle bokhandlarn ler
Så godt i sitt gråa skägg;
Och herr baronen sätter sig ner
På bänken vid
Kägelbanans vägg
Och lyssnar på qvitter
Och sångarstrid
Och rop och fnitter
I skogen.

Nu kommer »Sultanen»;
Han är trogen!...
Men gör er ej besvär

Med att få veta
Hvar hans harem är,
Hvad odaliskerna heta,
Eller hvar de drömma och spisa...

»Kringskuren kung!»
Det slaget vill jag prisa;
Bravo! »schenjören», som ändock är så ung.

49.

I valet och qvalet.

Jag har nu en lång tid
Varit lika tråkig och småklok
Som menniskorna i allmänhet;
Och derför är det, — då jag nu vet
Att jag anses som en vansinnig tok, –
Rätt dystert att räknas till denna hop,
Som kallas för mensklighet –
Fast icke alla än kommit i rop
Och blifvit döpta med vansinnets dop,
Så här, helt officiellt,
I telefonens tidehvarf.

Om du bor
På dårhus, tror
Och vill i evighet
Ingen tro

Dig, — om man ock vet
Att Salomo
Ej var klokare än du
Var och är nu.

Man kan skratta —
Man kan ock gråta
Deråt, —
Då man kan uppfatta
Att klagolåt
Ej kan båta:
Den, som ur lifvets brus
Slungas in på ett dårhus,
Återfår ej förståndets ljus –
Eller får ock ej bruka sitt vett! –
Äfven då man insett
Att hon eller han
Icke är en vanlig tok,
Utan minst lika galen eller klok
Som hvem som helst.

– Man kan blifva vansinnig igen!
– Sant, min vän;
Den kloke kan, som jag och du,
Blifva vansinnig ett-tu-tre,
Det har man sett....
Men jag kan väl nu
Anses vaccinerad mot vanvett!....
Och det är väl icke du?!

Man kan när som helst dö
Från jordens all fröjd och nöd:
Men, ingen myllas ner i grafven
Om man vet — att han ej är död;

På ett hospital
Är grafven sval
För dem, som der,
Med eller utan strid,
Blifva lefvande begrafna
I all sin tid.

* * *

Och visdomen af detta
Kan endast bli
Hvad jag nu kan berätta:
Bort med all filosofi,
Om det går er så galet —
Att ni på hospitalet
Kommer i valet och qvalet.

50.

Rätt så! . . . Pang!

(Krig i fred).

Jag satt och skref
I mitt rum, och fördref
Min tid på bästa sätt.
Det var vår! Vinden,
Behaglig och lätt,
Smekte kinden
På mig —
Som på diktens fria krigsstig
Ströfvade fram,
Rustad för fred och krig....

Tram, trrram, tram-tram!
Hvad kan det vara?

Det är väl bara,
Mumlade jag med harm,
Från Polacksbackens*) storhet och larm.

Ett mönster
Af pligttrohet
Var jag, der jag satt
Som hospitalets dyrbara skatt.
Och från mina öppna fönster
Hörde jag, kände och såg,
Våren hålla sitt triumf-tåg.

— Nu får redaktören hvila sig,
Anmärkte läkaren,
Som tittade in till mig.

Hvila mig; och nu!
Hm, har man hört –
Jag var så kry, snälla du,
Och pigg som en mört.
Hvila mig! och nu!:
Jag förderfvar ju då min tid,
Ty inspirationen är i strid
Med kommando.

Men, jag hyser afsky
För nästan all demonstration, –

*) Polacksbacken är namnet på Uppländingarnas exercisplats, just straxt utanför Upsala Central-Hospital. *Förf. anm.*

Ja, till den grad,
Att jag ej ens vill se er glad
Öfver det, som jag skrifver...

Och läkaren är och förblifver
Antagligen i den tron,
Att jag skulle behöfva motion!
Att jag blir mera kry,
Om jag går ut och går; —
Nåhja, låtom oss då fly
Bort, till skogens snår.

Rätt så!
Ty dåre som soldat bör förstå
Kommando,
Likaväl som att, behändigt och lätt,
Träffa rätt
Med skottet — vill jag tro;
Om man n. b. är soldat
Och äter statens mat.

Ja, vapenöfvad
Bör soldaten vara —
Till och med i nylöfvad
Skog. På det klara
Vare dårarne om detta!:

I eld och blod
Är knektens stoltaste mod

Blott en praktfull ros,
Hvars bouquet flyr sin kos
Som på djup och i höjd
Doftar — utan att skänka
Någon fröjd; —
Om man ej är bepröfvad,
Lydig och vapenöfvad.

Man bör lyda kommando —
Pang! Pricken! Rätt så, jojo!
Man må betänka:
Att skjuta rätt,
Icke alltid så lätt! —
Måste skänka
Soldaten fröjd,
Då känne man sig nöjd;
Så vare ock soldatens sed
I krig som fred.

* * *

Att lyda kommando är
Ju bra för soldaten?
Samhället eller staten
Prisar det, och icke begär
Annat — så länge makt är rätt

Men den läran är såld
Till undergång, då våld
Ej längre anses som vårt bästa sätt

Att bekämpa
Det onda, utan man förstår
Att till-lämpa
Kristi lära, –
Som menskligheten ej ännu förmår
Att hålla i tillbörlig ära.

Den, som lärt sig att akta och begripa
Sitt samvetes vittnesbörd,
Och som blir förd
Fram till »rätten» i domsalen, –
Der man anses skipa
Rätt, enligt jordisk sed, –
Den är ej derutinnan galen,
Om han der, hörd,
Ej vill aflägga ed.

Han har rätt i alla tider,
Om han nekar att aflägga ed, derför
Att edgång strider
Emot Guds eget ord; – han begår
Dervid, som mången förstår,
Ingen orätt –
Äfven om detta hans sätt
Att handla i våra tider,
Så länge egoist-samhället räcker,
Uppväcker
Ondt blod.

Och den må vi ock vörda,
Som, »dårhusmessig», har mod
Att, då fängelse eller hospital vinka,
Ändock, utan att blinka,
Har mod att neka
Att göra krigstjenst åt staten,
Att lära sig mörda.

Honom bör man ej håna, men vörda;
Den är en man,
Som ej, lättledd, vill förspilla
Tiden med att öfva sig
För ett eventuellt krig
Mot menniskor, de der ej handlat illa
Mot oss det allra minsta grand,
Och endast ega det felet
Att bo i ett annat land.

51.

Lättjans behag.

Lättjan har sina behag,
Det kan icke förnekas;
Här går jag och blir latare, dag efter dag,
Och låter af solen och grönskan mig smekas

Men, lättjan har också sina behag
Då man hvilar i frid på berg och i dal
Och bor och mår bra på ett hospital; —
Derför blir jag latare dag efter dag.

Nu skrifver jag med min venstra hand,
Min högra hand börjar bli för lat;
Och en gammal, ihålig, maskäten tand
Jag har i munnen; – blif icke flat,

Jag har flere tänder i behåll, —
Men den maskätna tanden
Får jag peta i, då jag väl fått mat;
Men det värker ej i den; minsann
Är nog den, tanden, för tandvärk för lat —
Och den lättjan — för mig har den sina behag,
Så länge den varar, både natt och dag.

*

Har du, en söndagsmorgon på landet,
Sett ett rum, med sand- och enrisströdt golf
Och en hög väggaklocka, som pekar på tolf?
Huru, klockan tolf! — på morgonen? — Jag
fann det,
Den klockan kan väl icke gå! – Rätt så!...

Vidare: vid jernkakelugnen, med Simsons bild,
En stol och på stolen en källing, ung katt,
Som ej är så vild
Att man ej får den fatt.

Såg du sedan hur katten, till färgen svart eller grå,
Slickar tassarne och tvättar sig om nosen:
Såg du då hur lat och vänlig och mild
Den katten såg ut? – liksom då
En gumma känner osen
Af nybrändt kaffe....

Du väl kan förstå
Att en dylik bild har sina behag?:
Den bildar dig latare dag för dag;
Den bildningen bör du ej försumma!

*

Och då förstår du, förmodar jag,
I spridda, lugna drag
Den ädla lättjans behag,
Som ej smakar sämst en sommardag, –
Då man, efter mat eller bad,
Känner sig lat och glad.

52.

Nürnbergerägg.

— Hvad är ett rättvist ur?...
Verkligen! är klockan redan half ett!
Tiden går raskt, eller hur?
– Åhja!... Men ett Nürnbergerägg
Har jag aldrig sett;
Men väl en dam med helskägg!

— Inte! Det första ur som uppfanns,
I början af femtonhundratalet,
Var från Nürnberg i Tyskland...
Jag vet ej om det gick »med glans»
Eller det gick galet! —
Samt kallades Nürnbergerägg,
Fast icke lagdt af vanlig höna eller — and.

— Fortsätt! Det var ju inte så galet;
Det kom väl från
En urmakare-kycklings-ättelägg,
Som krupit ur skalet?...
Hör nu, der: i Nürnberg
Bodde ju en tid en liten dverg,
Som sökte tygla skaldernas gångare
Och titulerades för mästersångare?

Jaså, fanns der mer än en...
Hans Sachs!... det kan nog hända
(Det skulle roa mig att veta,
Om ej det namnet är en gäckelse!).
Då tog han väl en ända
Med förskräckelse?:
Hans sax var väl för hvass?...

Wilibald Pirkheimer! lefde han då! –
I Nürnberg? Var han lärd, också! —
Uppfunnos glasögonen der? Det var för väl:
När man ej kan se med egna ögon, är det skäl
Att hjelpa sig så godt man kan...
Han var väl glasmästare, som uppfann
Glasögonen?... Jaja, det är ej så godt att veta
Hvad alla glasmästare heta...

Albrecht Dürer! den har jag hört talas om förr;
Han var visst kittel-flickare

Eller kopparstickare —
Samt gick från dörr till dörr.

Icke! inte det? Var han målare med?
Då var han väl en nasse eller gris
Uppå målare-kluddarevis?

Färdades han på annan led
Var han samtida med Michel Angelo
Och Santi, Rafael!...
Då var han väl, kan jag tro,
Icke just så dum.

Dürer! Var han den störste
Tyske målaren på sin tid?
Prat!: derom äro allt de lärde i strid.

I annat fall blir Dürer
Ett för snillrikt djur —
En riktig målare-kluddare-förste
Således, eller hur?...

Var han gift,
Albrecht Dürer; det var för väl!
Då fick väl gumman, med skäl,
Lägga den snillrika själen i grift?
— — — — —

Fast man bör »glädjas med glade
Och gråta med dem, som gråta»,...
Så tyckas de orden, som Mästaren sade,
För jorde-mennskor vara en gåta. — — —

Der ha vi då hufvudsumman:
Det var ej Dürer, men gumman?!...
Som förkortade hans lif —
Så att säga, mellan skål och vägg;

Dock skedde det utan huslig strid,
Gräl och kif:
Ty Dürer's fru följde med sin tid;
Hon var ett rätt vist — »Nürnbergerägg».
Den ticktack-gumman borde ofta fått... hetvägg!

53.

Han och hon samt belgaspelet.

Så hon klatschade med ögonen,
Hvilkas makt hon nogsamt kände,
Då, en gång det verkligen så hände,
Jag kom att gå förbi
Der hon satt,
Och lekte med
En yngling, liksom en katt
Leker med råttan,
Som den lyckats få fatt.

Hon visade tänder och bet
På ett grässtrå:
»Ännu får du inte gå!»
Sade hon, så
Att jag sjelf hörde det.

Hennes hufvudduk lekte
Vinden med; gossen smekte
Flickan med en kärlig blick.
Hennes vän var stor och stark
— Han vägde väl sina nitti kilo,
Vill jag tro; —
Belgaspelet, som han tagit
Med sig ut i skog och mark
Hvilade; marsch, vals och polka
Med mera ej nu kunde tolka
Hvad som han på hjertat bar —
Och som hans hjertevän
Säkerligen var
Ganska angelägen
Att höra, om och om igen.

Jag såg tydligen, att han slagit
Armen omkring flickans lif —
Och hans drag de sade: detta
Är ett roligt tidsfördrif....

* * *

Hm, »hvad gör det dig min lilla vän»....
Ack, du yngling, tro icke din hjertevän;
Hon blir dig ej trogen. — Det slår icke fel:
Långt trognare är allt ett belgaspel.

55.

Å stranden.

Schiupp, schiupp, schiupp!
Höres en fogel ropa,
Nere vid åstranden.

Jag sitter på en soffa,
Å promenaden vid åbrädden,
Och ritar i sanden
Med min spanskrörskäpps doppsko.
Nu flög en fågel upp,
Schiupp, schiupp, schiupp!
Det var en liten, en rädd en.

Vinden, som förut i ro
Vetat tillbringa sin dag,

Har vaknat upp; jag
Vill icke längre tro
På vinden, –
Fast den ibland
Smeker mig om kinden
Vid Fyris strand;

Men den kommer och far,
Utan att man har
Reda på hvarifrån
Den kommer och hvart den skall ila;
Dessutom vill den ej hvila
Under längre tid.
Det är nog litet hån
I vinden – äfven i fager sommartid,
Då den är så mild och blid.

Skrä, skre, skrä-skrä!
Skriker en narr
Till ängsknarr.
Der borta råmar ett fä;
Ett fä, som lemnar mjölk, en ko.

Tre pojkar komma i en eka,
Roende på ån,
De äro väl ute för att leka
Sjöröfvare-hjeltar från
Den gamla goda tiden.

Jag
Skulle i dag,
Från jemmer och gråt
Vilja rymma
Bort i en segelbåt,
Helst en båt med god mat
Samt kaffe, vin och öl;
Med den båten ville jag
Nu en tid, hvarje dag
Segla omkring på en pöl,
Den pölen, som kallas Mälaren,
Ej att förvexla med — målaren...

Jag har visst icke talat om
Det förut,
Den gången kom
Jag illa ut
Eller förläget; jag blef flat
Då jag råkade, här,
Vid hospitalet, i går,
En målare-kludd, artist, konstnär,
Lika lat
Som jag numera förmår
Vara, och som på alla vis
Sjöng lof och pris
Öfver hospitalet, »lättjans paradis».

55.

"Knyda bruasaing".

Så kallas det på skånska bygdemål:
»Knyta brudesäng,» —
Då man knyter samman grässtrån
För att få veta det lyckans lån,
Som ödet bestämmer
För grebba samt here eller dräng; –
Den lyckan just ingenting tål!

Der sitter en och har
Sådant för sig; —
Jag kan gerna dröja qvar
Och titta på dig.

Jag skall nog tiga!... Tig
Med det, ni får se;

Man bör ej håna och le
Åt ödet – eller hvad ni vill
Nämna det, som dock finnes till...

Jag tror, min vän, man dref
Med er; »brudsängen» blef
Med »vagga». – Jag kunde tro
Det skulle gå så till sist!

Lyssna dock till det talet:
»Låt ej sorgen eder agga,
Glöm om möjligt denna vagga!»
I hvarje fall bör ni kunna vaggas i ro
Under årens lopp
Här å hospitalet –
Derom bör ni ega hopp;
Det åtminstone är sant och visst.

56.

Öfver gränsen.

Då frihetsbegär
Far in i en mennisko-kropp
Eller -själ
Då blir man väl
Galen, om man ej är;
Och då brukas det här,
Om man kan, att klättra opp
Öfver planket. Då tror man hopp
Finnes, att komma härifrån;
Men, man utsätter sig blott
För ödets hån.

En kamrat, försteklassare,
Missnöjd med sin lott,
Lyckades härom dagen
Att, der ute, klättra öfver planket;

Men ett strå hvassare
Var nog en vakt, som sörjde för
Att han blef tagen.

Alldeles så
Bör det gå!
Hvad skall man
Rymma efter? Här kan
Man ha det bättre än derute.

Derute, i verlden, dör
Man väl knappast i lugn och ro;
Det får man å hospitalet, skall ni tro —
Åtminstone derutinnan må man klandra
Dem, derute i verlden, der man hvarandra
Till det yttersta stör.

Och tanken på skendöd plågar
Ingen på hospitalet: här sågar
Man sönder likets hufvud... på det ens hjerna
Må upplysa om
Hvarifrån sjukdomen kom?
Eller — till hvilken stjerna
Den vansinniges själ fått vandra?

För tanken på skendöd
Kan man annars mista
Lusten att lefva;
Den tanken, att vakna

I sin likkista* –
Och väsnas, klösa och trefva
För att komma ur grafvens ro –
Den tanken må ej vara
Behaglig, vill jag tro...

Icke heller kan man längre klandra
Den döde dåren, hvilkens kropp, –
Balsamerad, — har hopp
Att fraktas, med eller utan vård,
Från hospitalet till hembygdens kyrkogård.

---

* Mot dylika dystra tankar, att man kan blifva begrafven såsom skendöd, — och dessa tankar besvära väl alla tänkande menniskor?... och kunna lätt medföra vansinne! — finnes endast ett säkert botemedel nämligen att det nuvarande dumma och föråldrade begrafningssättet utbytes mot allmän likbränning.

Förf. anm.

57.

Fiske-lycka.

Straxt innan middagen
Fann jag en,
Som grinade eller gren
Af lycka, må ni veta:
Han skulle ner och meta.

Hvad kan man leta
Sig till för fisk der nere?
Finnas der braxar;
Har ni tagit flere!
Finnas der sådana laxar;
Sååå, der finnes brax —
Det var mästerligt, sa' Hans Sachs

Har ni varit här i sex år!
Är ni från Ångermanlands bygd,
Från Ångermanelfvens strand! —
Der är också vår,
Som sätter hjertan i brand,
Utan skam och blygd.

Jaså, är ni derifrån!
Den elfven är bättre än denna ån;...
Sant nog, den är långt härifrån.

— Ni har ett bra metspö, rönn?!
— Det ser ni väl, att det inte är lönn.

Nu ska' vi se
Om korken flyter ofvanpå
I denna välsignade Fyris-å;
Nu ska' vi se,
Hur fiske-lyckan vill sig te,
Om braxen vill rycka
Metspöt ifrån er...

Jag tror, rent af, ni ler...
Nu tror jag att jag ger
Mig hem, till hospitalet, strax;

Jag blir mjuk som vax,
Om jag skall stå
Längre här i solskenet och titta på
Medan ni metar brax.

58.

Till Sven i Blekinge.

Gamle vän
Och hederlige Sven!
Jag hoppas, du är dig lik; —
Och Karlskrona
Är väl sig lik?
Ja, ock hela Hellevik,
Eller Pukavik
Eller hvad det är för en vik,
Der du täckes försona
Menniskorna med ditt ärliga
Båtsmansutseende.

Oaktadt du studerar till jurist,
Är du allt för lat
Och klart seende
Att blifva en rar brännevinsadvokat;
Dertill är du för rättvis
Både först och sist.....

Är du nu nöjd
Med mig, då jag qväder ditt pris!
I brist på annat.

Jag vet ej hvar du stannat
Och stannar, för sommarfager tid;
Du är dock qvar i en nejd —
Som det leende Blekinge kallar sin!
I din hembygd finnes ingen hejd
På skönhet; förmodar någon däka
Gerna vill läka
Dina hjertesår;
Och då blir väl jubel och »vår»,
I sommar! — för »henne» och dig.

Jag vore allt böjd
Att från min lilla höjd
Afundas dig —
Fast du är lagklok,
Och afund ej är min starka sida; —
Ja, jag mände qvida!
Ty, lyssna till mig:
Du har färsk Blekingssill —
Den finaste fisk på jorden*)
Eller, rättare, i vattnet, —
Denna skilnad, månne, I uppskatten'et? —

*) Det der tangerar sanningen litet, ty den allra bästa sillen finns i Skåne, nämligen Kulla- och Kivikssill; i Skåne finnes i öfrigt äfven verldens bästa ål, Bäckaskogsålen.

Så Skåne kan, ur mat-synpunkt, vara stolt öfver mera än sina grisar och gäss. *Förf. anm.*

Och nu förstår du de orden,
Dem jag tänker på:
Hur godt man kan må
Af färsk Blekingssill, stekt i smör
Och — rhenskt vin; om du har mer qvar?
Marcobrunner, Rüdesheimer, eller hvad det var,
Ty vanlig ättika förderfvar god färsk sill;
Så sannt som att äkta kaviar,
Och mera dertill!
Hemtas ur Wolga-stör.

Kokad Blekingssill, med svensk senapssås,
Kan du ock, med smak, äta,
Det bör jag ej förgäta,
Det är ljufligt som stekt skånsk gås.

* * *

Jag är hittills förnöjd
Med min färd i jemmerdalen; —
Annars är det i vårt land
Ganska kinkigt, ibland:
Att döma rätt —
Är icke så lätt!
Och hvilken som är klok
Eller galen? —
Derom upplyser ingen lagbok.

* * *

P. S. Detta är ej juridisk stil,
Det kan du möjligen se?
Då hade den varit mera lärd
Och krånglig att förstå.
Och om du derför vill ge
Mig din hyllningsgärd,
Så – blir det vackert så!
Och då slutar jag, kanske —
Som du nu kan se.

D. S.

59.

En skriftlärd af gamla stammen.

Om ojemt blir lika med slät
Och krokigt blir lika med rät, —
Så, Elohim, hjelp mig
Att göra menniskornas stig
Rät och slät.

Och om jag, – Du, Moses' Gud, —
Jag, som lyder lagens alla bud
Och som icke drager mig
Från att sitta främst vid gästabud,
Och som talar till folket,
I tempel och synagoga, –
Ändock icke är mera noga
Om min egen reputation.....

Så tänker jag, Elohim, oss emellan sagdt,
Att du upptager mig som hedersvakt
Vid din himmelska tron, —
Så skall jag se efter hvar skon
Klämmer hos englarne, de rena:
Cherubim, serafim, ofanim — vill jag mena.

Om då Ditt kerubspann
Låter bli att skena,
Och om den skjutsen är förnäm
Och ej kan mig genera; —
Så kan jag, fast skriftlärd och bäst
Näst vår öfverstepräst,
Dock åka med Dig, Elohim, och inspektera
Jorden och Sirius med mera.

* * *

Så qväder på Salomo-templets ruin
En gammal skriftlärd, som varit så fin
Redan i Kristi dagar —
Att han varit god vän med Kaifas
Och intrigerat för att lössläppa Barabbas....
Dock! — ännu Israel klagar! —

60.

Trettioåriga krigets gnista.

Det var år sextonhundradeaderton,
En vacker dag i slutet af Maj
Eller Juni, – om jag ej minnes fel! ....
Man kan ju vara i den tron,
Att man minnes rätt – men, aj-aj!
Rätten kan också taga fel;
Ja, det kan ock hända, helt rätt och slätt,
Att rättvisan icke får rätt,
Ty rätt-visan kan stundom vara fri
Och gå på en lustig melodi.

Det var emellertid en dag
I Maj eller Juni. Till slottet i Prag
Vandrade grefve Mattias
von Thurn jemte flere

Böhmiska ädlingar och krigare –
Ty ädlingar funnos på den tiden,
En tid, sedan länge förliden, –
Och krigare, med mod i barm;
Vår tid är för arm
På män; men man har
Kärringarna qvar,
Som sig församla,
Unga och gamla, –
Som sig församla,
För att öfva sitt mod
Med att förgifta sin nästa,
Hvars blod
Då njutes för allmänt bästa.

I Prag fanns på den tiden
Minst två kejserliga rådsherrar,
Martinitz och Slavata,
Som voro ganska kavata
Och kunde bra med att prata,
Så kejserliga rådsherrar de än voro;
Således rådsherrar af bästa slag;
Och hittills de icke så illa foro
I slottet i Prag.

Men nu blef der lite oro:
Ty Mattias von Thurn rusade
Jemte andra böhmiska ädlingar
In i slottet, i Prag;

De krusade
Icke de kejserliga rådsherrarne –
De kamplystne narrarne.

Nu blef strid och tjut:
»Hvarför om detta orda;
Efter gammalt böhmiskt bruk –
Ut genom fönstren med dem, ut!»
Så hände, – men ingen skadades eller blef sjuk:

Der fanns nämligen en gödselhög, så mjuk,
Under dessa fönster i slottet i Prag,
Som kanske finnes ännu denna dag!
– Slottet, med eller utan gödselhög, menar jag –
Något smorda
Blefvo de kejserlige,
Som kastades dit ner
I gödselhögen, som man hör och ser.

Dit kommo Martinitz och Slavata, ja en till,
Hvars namn jag, rent ut sagdt, icke vill
Säga er;
Han var kanske nummer ett,
Men hans namn har jag aldrig sett;
Och nu frågar jag ej efter den saken,
Hvad han het – är jag för gammal att lära;

Annars är jag rätt klok och vaken!
Men icke så nyfiken
Som den historiska kritiken;
Den — eller dem? — i nämda gödselhög
För öfrigt i all ära.

*

Denna gödselhögsfärd
I Prag
Är minnesvärd
Ännu i dag;

Den gödselhögen står ej sist
På krigens lista,
Enär den helt visst
Blef trettio-åriga krigets gnista.

* * *

Apropos, en qvickhet, om ock trög —
Som all qvicket är, om rätt jag minnes —
Efter detta bör gödsel vara — hög,
Då gödsel-hög finnes.

Derpå må ingen sig missta' —
Då gödsel blef trettioårskrigets gnista.

61.

Myran och verldslig klokhet.

Du lilla myra,
Som kryper omkring
I skog och mark;
Du ser ut att vara
Ganska stark.
Hur långt skall du nu fara?
Hvart vill du färden styra?

Du färdas käckt omkring,
Din börda är just ingenting
Vidare för dig!:
Skalbaggen, ur hvilken lifvet flytt
Och som du, myra, bär så krytt.

Jag kan nästan tro och tänka
Att du, myra, kan t. o. m. länka
Det lefvandes öden, –
Du är, jemförelsevis, stark som döden...

Du, myra, har mången kamrat, —
Och ingen af er saknar mat,
Sysselsättning och husrum.
Ja, myran är icke så dum:
Den lefver fritt och hör till
En väl organiserad stat...

* * *

Den jordiska klokheten vill
I vis ungdomsyra,
Liksom sqvallret: »skapa hvalfisk af sill» —
Ja ännu mera, och mera dertill:
Han ville allt helst afsätta Gud –
För att i Hans ställe få styra...
Icke endast hvarje myra,
Nej, allt! — varelser och verldsklot.

Trädens grenar vilja, – sade någon, — bland andra
Som äro så kloka, klandra
Deras egen rot:

Du får akta Dig, Gud,
Att jordebarnen ej må afsätta Dig!

Ty menniskan och naturen,
Ormarne och de andra djuren,
Kunna kanske mera
Än endast kritisera —
Allt, som intet ser? Ah! —
Lagarne och Guds bud.
— — — — —
Hvem skall då skapa
Dig, myra;
Hvem skall skrifva din drapa?
När skapelsen vill styra
Och skapa.

Du, kloka myra,
Som slipper att hyra
Bostad
Och som sträfvar
Fram, fri och glad
Och ej bäfvar
Bland grus
Blomster och gräs —
Du finner i mörkret ljus!....
Fast du läs
Väl ännu icke riktigt rätt
Innantill, i en tryckt jordisk bok; —
Så du, myra, är, på vis och sätt,
Ännu inte riktigt klok. —

Jaså, förstår nu mig ej
Förstår du icke ett ord?...
Hm! Myrorna kritisera väl
Icke ännu? – Åhnej! —
Dig, Skapare —
Ty då skulle, med skäl,
Till och med jag le
Åt myrornas dumhet
Uppå Guds gröna jord.

* * *

Skapelsen må glo
Bäst den vill och gapa
Med vetenskaplig nyfikenhet; –
Men min tro
Är den, att ingen på jorden,
Om ock aldrig så stor i orden,
— Ej ens den lärdaste vetenskaps-apa! —
Vetat eller vet
Ens så mycket om Skaparens hemlighet
Som endast det:
På hvad sätt Gud lärt Sig att skapa.

62.

Hospitals-produkter.

För flertalet finnes ej annat val
Än stanna qvar,
Om man, af ett eller annat skäl, har
Blifvit sänd till ett hospital.

Man kan knappast annat än vara
Qvar, då man fallit i denna snara
Och blifvit lurad att, frivilligt, fara
Dit, eller med våld, –
Tack vare polis-
Och annat makt-missbruk, —
Ansedd för sinnessjuk, –
Blifvit släpad till ett hospital.

Utom den ängslan, de qval,
Som den första tiden medför, —

Märker man att man småningom dör,
Blir främmande för lifvet
Ute i verlden, helt gifvet!....

En hospitals-uppsyningsman sade
Allt rätt en gång till den,
Som frågade, om det icke hade
Inträffat ibland, att en,
Som hade hela sitt förstånd qvar,
Intagits på hospitalet?:
»Har
Det också inträffat då och då»,
Sade han, »så kan jag säga
Att det betyder ingenting ändå, –
Ty efter en tid, ett år eller två,
Kunna de klokaste här icke ega
Qvar stort mera förstånd än de andra».....

Jag vill icke klandra
Detta ärliga svar....

Och den, som slipper att vara qvar
I hospitalet i alla sina dagar —
Öfver den sällan någon klagar;
Ty den, från hospitalet utskrifne, har
Oftast föga kraft qvar.

För den, som kommit ut
Från hospitalet, är det i allmänhet
Snart slut;
Det är väl
Då ganska klart,
Derom man allt vet
Besked: att den utsläppte snart –
Sjuk till kropp och själ,
Ofarlig och slö, –
Snart skall dö.

Omyndig och skygg är man då
I hvarje fall —
En bra hospitals-produkt:
Lat, liknöjd, bruten och slö;
Med en aning
Om hvad som menas med »tukt
Och Herrans förmaning»...

* * *

Ännu är det lätt,
Som man ofta ser och hör,
Att, – med hjelp af så kallad lag
Och rätt, –
Få folk förklarade för
Sinnessjuka.....
Och det sättet bruka
Många ännu denna dag.

Menskligheten är alltid huld
Då det gäller
Att taga heder och ära
Af medmenniskor, eller lära
Sig ett godt sätt att bära
Hand på sin nästas,
Om icke lif, så — guld.

63.

För mycket af det goda.

Jag sitter i gungstolen
Och behagar observera
Att solen
Sjunkit, och att dimma
Redan uppstigit ur Ultuna-ängen;
Den nalkas, nattens timma;
Jag sneglar bort mot sängen.

Lättjan är god!
Jag har haft mod
Att skrifva obesväradt fri
Poesi
Till lättjans pris.

Det kan jag dock erkänna,
Ty nu vet
Jag: att af maklighet
Kan man på
Sätt och vis

Få för mycket å
Hospitalet, lättjans paradis, –
Der man i öfrigt är mera vis
Än galningar
I allmänhet vilja erkänna,
I en så trillsk verld som denna,
Och de kloke kunna förstå.

Jag tager aldrig fel:
Jag vrider på nacken
Och sätter klacken
I golfvet — och då
Ser och hör jag två,
Som spela hvar på
Sitt belgaspel.

Belgaspel tycker jag om,
Det är en min förtjenst – eller mitt fel?
Och den af de två, som kom
Först, ett svart helskägg,
Ser ej ut som ett musik-rötägg.

Med mössan på nacken
Slår han sig ner på en
Jemförelsevis stor sten
Borta på backen.

Så skall en belgaspels-speleman
Se ut!

Så kommer den andre, den
Med spinkiga ben.
Nu är det slut
På friden; den andre väl ej kan
Täfla, med fördel,
Om jag ej hör fel,
Med den förste
Och störste? –

Jag tog icke fel!
Denna täflan
Mellan två belgaspel
Ljuder nu öfver berg och dal.
Det är en värre äflan,
Ja nästan värre än
Då en näktergal
Störes af en konkurrent eller ovän.

Denna belgaspels-orgie vill ej ta slut;
Våra spelemän kunna ju ej köras ut,
Ty de äro der ute, det veta de nog!
De äro på backen vid vår friska skog.

Nu en suck, af lättnad, jag drog:
Musiken tog
Verkligen till sist slut.
Endast ett par kråkors kra-kra!
Samt en hunds tjut
Stör nu tystnaden; det var bra.

Man blef allt trött
Af belgaspels-recorder, liksom jag....

Så är det slut på denna dag!
Ljufligt och sött
Jag snart nu vill sofva,
Det kan jag lofva.

Så mycket säger jag ändå
Till eder, först:
Ett belgaspel*) är lagom, – men två!?

Men, men, men —
Två belgaspels-spelemän!
De kunna släcka mer än min törst
Efter musik; – ty man kan få
För mycket af det goda också.

---

*) Belgaspelet kan till nästa år fira sjuttioårs-jubileum, det uppfanns nämligen 1829, i Wien, af en hr Damian. I öfrigt kan jag för musikvänners räkning meddela, att Beethovens lärare i kontrapunkt hette Albrechtsberger; han, A., dog 1809 eller 1810 — antingen som kapellmästare i Wien eller som domkyrkoklockare i Magdeburg.

För att ännu mer mogna ert vetande, kan jag omtala något, — som icke ens Nordisk Familjebok eller Gernandt's konversationslexikon känner till, — nämligen det, att L. L. Lucullus var den, som införde körsbärsträdet till Europa.

Lucius Lucinius Lucullus, romersk konsul och framstående fältherre, — bl. a. Mitkridates' besegrare vid Kyzikos och Kabira, — egnade sig ju på gamla dagar åt goddagspilt-eri, och med den framgång, — att hans lagerkrönta bild finnes på omslaget till en af de nyttigaste och mest underhållande böcker, som sedan Johann Gensfleisch Zum Gutenbergs tid utkommit, nämligen: Ch. Em. Hagdahl's kok-bok.

Förf. anm.

64.

Hypnotiserad.

(Majorens tankar):

Ah, har man hört på maken!
Jasåå —
Skulle inte jag förstå
Den saken?
Är han icke hypnotiserad!?
Inte hade jag varit här,
På hospitalet,
Om jag icke råkat ut för det der,
Att blifva hypnotiserad.....

Kallen det för »det dumma talet»;
Men då man hypnotiseras — lyckas Hin skymma
Bort ens förstånd; här vill man då rymma
Ifrån hospitalet,
Om man kommit hit, man vill så;
Men sämre inackordering än här — kan man få.....

Man får med tiden se
Att hela Sverige
Begår en beklagelig blunder
Och kommer att duka under
För ryssen eller tysken:
De blifva hypnotiserade,
Och vi också, så de taga
Oss — om icke afdaga
Så till fånga; då är tiden
Inne för den stora striden.

Jag vill nu endast begära,
Att denna strid
Ej må ske i min tid,
Ty ryskan är svår att lära; –
Och för resten kan det då bära
I väg till Sibirien med oss...

Då vill jag hellre vara qvar
Der jag är, på hospitalet; här har
Man det långt ifrån dåligt,
Om man bär vedermödan tåligt,
Och deri sätter jag en ära.

...»Prat!» – Men jag kan svära
På att allt detta är hypnotism,
Som ställer till all ondska och schism;
På mitt hedersord som officer
Kan jag intyga och bedyra

Detta; det är lika klart
Som att två gånger två är fyra, –
Något, som en hvar väl inser?

Jag, som talar med er, ja jag
Såg en gång på marknaden, en dag
Der hemma i Göteborg,
Hur en troll-professor fylde en hög hatt
Och dessutom en stor korg
Med band, som han fick fatt
Och drog ut ur munnen på en kort stund –
Ur munnen, der alla banden hade plats!?...
Jag vill vara en hund,
En hund är ett klokt djur!
Om ej hela publiken var besatt,
Blef hypnotiserad – eller hur?
Af trollkarlen. Bevisas ej min sats
Af detta?.... Man borde tagit fatt
Trolleri-professorn, låtit hans hufvud falla:
Han förvände ju synen på alla. –

Kunnen I ej tro och förstå
Detta; – då, ja då
Så vill jag kalla
Eder alla
För dårar och tokar;
Jojo, hypnotismen snokar
Visserligen i alla krokar.

— Bland krigarne också? herr major.
— Hva'falls? herr redaktör;
Jaja, en och annan soldat tror
Jag allt om det:
Vår gamla öfverste, till exempel, for
Fan sjelf allt in i bland,
Så han hypnotiserades nog efter hand,
Och kunde då hypnotisera andra också,
Förstå herrarne; så det eger
Allt sin riktighet.... Men ingen af er hör
Ju numera på
Och kan riktigt förstå
Hvad jag säger.

65.

Vatten-profvet.

(Något för »de», sqvallerkärringarna).

Jag hörde ett tåg
Der i sängen jag låg,
Ett jernvägståg;
Nu ger det signal,
Det brusar in
På en station,....
Jag är i den tron.

Du, jernvägståg,*)
Som sömnen stal

*) Svenska statens jernvägars styrelse har väl för en gångs skull låtit dupera sig, då man sedan ett par års tid hvarje natt vid midnattens inbrott låtit från Stockholm afgå ett snälltåg till Upsala. Detta jernvägståg, här åsyftadt – midnattens lyxtåg, gemenligen kalladt, — medför van-

Ifrån mig, med din
Brusande ifver —
Dig gifver
Jag min förlåtelse,
Der jag nu klifver
Upp ur min säng.

Tag min förlåtelse
Med dig på färden,
Du brusande jernvägståg
Derute, i verlden.

Jag vill ej vara sträng, —
Fast ditt jernvägsbuller och brus
Blandas med mörker och ljus
Och stör tystnaden
På berg och i dal,
I mitt fridfulla hus,
I vårt hospital
Bland galen och klok.

---

ligen en eller två personer, sällan mer än tre eller fyra, jernvägens tjenstemän, lokomotivförare och konduktörer, ej deri inberäknade . . .

Nåhja, ett så oskyldigt gratisnöje kan statsjernvägarnes styrelse utan tvifvel ha råd till att bekosta sig.

Och vill allmänheten att jernvägstjenstemännen fortfarande skola utgöra majoriteten af de på »lyxtåget» åkande, så kan ju icke jernvägsstyrelsen hjelpa den saken; och afskaffande af nämda midnatts-snälltåg, som allmänt anses vara till endast för ro skull, skulle kanske medföra mera afsevärda trafikrubbningar? — *Förf. anm.*

P. S. Straxt efter det ofvanstående varit synligt i Vecko-Journalen Triumf, — i Maj 1898, — var jernvägsstyrelsen nog förståndig att indraga »för alltid», nämda onyttiga nattsnälltåg emellan Stockholm och Upsala. *D. S.*

Nyligen så vrok
Jag mig i ett kar
Med vatten; –
Du, jernvägståg, far
Genom dagen och natten
Och berätta
Om hur man kan tvätta;
Housch-ousch-gosch,
Hou-hou-hou-hosch-osch-ho,
Hur man ibland behandlas
Å hospitalet, och förvandlas
Från menniska till sjöorm eller hvalfisk.

Jag hör ej till de nyfikna;
Och jag vill ej efterlikna
Najader –
Fast jag har runda vader.
Nämda kar,
I hvilket jag var,
Såg ut som marmor
(Man kan dock se bakvändt:
Karet var af cement).
Vattnet var emellertid
Af en temperatur helt blid,
Trettisju grader.

Jag kan tala om det för dig,
Men, tig!:
Menniskan tål

Mycket, innan hon förgås,
Det förstås, —
Man ingned då mig
Med tvål.

Sedan man så
Halfkokat min kropp,
Fick jag stiga opp
Ur karet.

Och derpå
Fann man i en vrå
En tratt
Der satt.

Dit fick jag så stiga.
Vattnet strömmade
Genom tratten; bitterliga
Gret störtregnet öfver mig,
För hvilken ingen ömmade
Och som kände mig ynkelig;
Husch, usch, usch!
Dylikt kallas för dusch.

Sedan måste jag lemna
Detta marmorkar af cement.
Jag väsnades ej och skrek we!
Utan drack té
På qvällen, nätt och jemt

Utan att remna,
Som väl var.

Och ändock har
Jag nog krafter qvar
Att skrifva ner
Detta, som ni ser....

Jag är ännu denna dag
Vid godt mod;
Ty jag har
En god
Kropp, en af yppersta slag,
Och tar
Ingen nämnvärd skada
Af att bada.

66.

Vid midsommartid.

När ur sönderbrustna skyar
Juni all natur förnyar
Och den älskliga syrén
Har af blommor full hvar gren,
För hon mig till böljans spegel
Der ett skepp med svanesegel
Gungar och tar oss ibland
Med till en elysisk strand,
Der i rosig solnedgång
Susar näktergalars sång.

C. D. af Wirsén.

Naturen är klädd uti högsommarskrud,
Och i nästa vecka blir hon midsommarbrud.
Hej klinkeli, så glad och lusteli'
Musiken höres från pianorummet.

Just så, pianomamsell,
Klinka på, klinka på; ni är snäll!
Ni väcker gamla minnen till lif;
Det var ett behageligt tidsfördrif:

»Det var en lördagsafton» – det känner jag till;
Då slog trasten sin drill,
Eller en äkta näktergal?
Ty det var en afton, då luften, helt sval,
Från Stora Bält, tumlade om
I bokarnes kronor
I en »yndig» park, bland ungdom,
Just i välmående Danmark.

Det är aderton år sedan, nu i år;
Jag kan just undra hur Amalia mår?
Hon börjar väl snart få gråa hår,
Och skrynklig är hon väl nu, så det förslår.
Amalia, du får försona
Dig med tanken – att blifva en vördig matrona.

Nu har du väl glömt vår lilla »skov-tur?»
Amalia; ja, jag är tyst som en mur.
Nu heter hon väl fru Sörensen
Eller Jensen – eller hur?

Då får han väl då och då en skur
Ovett, hennes »pæne» gemål;
Och kanske, ibland,
Han får känna Amalias hand,
Som väl ännu är »knusende» duktig, jaadå!
Att såväl smeka som slå –
Ifall den gubben sådant tål...

Men adertonhundrasjuttionio, då
Var du, Amalia, söt som få;
Då kunde man gerna
Gå en half mil,
Eller så,
Och tacka sin lyckas stjerna, –
När man fick njuta af hennes smil; –
Jojo, då var det stil!
Jasemen var det så....

*

Naturen är lika fager nu som då;
Om en vecka – midsommar!... Rätt så,
Pianomamsell,
Ni är förtjusande snäll:
Klinka på, klinka på, klinka på!

67.

Blåklockan och prestkragen.

Ännu en dag försvunnit
Från våra dagar.....
Det är straxt qväll,
Klockan närmar sig åtta;
Fönsterluckorna stängas
Med obetydlig smäll,
Ty allt bör ske med måtta
Här uppå lifvets stig.
Dörren låses om mig,
Dyrbara skatt.
Det är qväll; det blir natt.

Ännu en dag försvunnit
Från våra dagar, –
Men ni ännu icke förnummit

Att jag har blåklockor och prestkragar
Jemte andra vilda örter
I ett glas på mitt bord.

Ljuset silar in; man kan stänga
Med luckor af trä;
Men vill ljuset tränga
Genom trä – kommer detta fä
In bland mörkret: ljuset,
Menar jag, som är barn i huset.

Jag tänker på
Det sköna badet med kall dusch,
Som jag skall få
I morgon — husch, pusch, usch!
Så höres klockan slå
Ett — och — två.
Derpå störes min frid
Nattetid:

»Och de hesa dvergaskratten
Klungo åter genom bergen,
Och de sargade mitt sinne
Och de trängde genom mergen»....
Upp jag spritter ur en dvala –
Hvad är det för några skratt?
Hvem är det som höres tala?
I den dunkla, hemska natt.

Jag hör nämligen i nattens timma
Hur prestkragarne stimma';
Och en blåklocka frågar, bing-bång,
En prestkrage minst en gång
Hur vördig prestkragen mår?

– Åhjomen, suckar nu prestkragen, får
Jag bara sofva, blir det rätt
Tillfredsställande; men i går
Kände jag mig nätt
Och jemt duglig för mitt kall:
Ty af middagen blef jag ej mätt;
Och maten är i alla fall
Inte att förakta, med en sqvätt
Vin till.

I morgon får jag, skam
Till sägandes, lam
Med dill, –
Och den tanken
Lifvar mig; och på banken
Har jag litet mammon också.
Du bör förstå,
Käraste blå
Bing-bång eller klocka
Eller klockare – du må
Ändock tänka på
Att i mitt kall

Ar det bra att plocka
Ihop lite då och då;
Man känner sig lugnare i alla fall,
Så prestkrage man än månde vara,
Ty penningar mycket förklara.

— Jag är också i den tron,
Sjöng blåklockan derpå
Med sin ljufvaste ton.

— I middags fick jag fet kalkon,
Som var så god
Att den styrkte mitt mod;
Kalkon är helsosamt och godt för magen,
Sade prestkragen.....

*

Tig! blomsterpack,
Röt jag, som hörde detta
Lilla nätta
Samtal; det klack
Till i mig. Ack!
Att jag skulle taga
Hand om dessa örter.

Sedan jag hört er
Samtala så

Kan jag emellertid förstå
Hvarför man måste föra
Er till hospital: störa
Skullen I eljes berg och dal
Äng och skog
Med slika samtal,
Af hvilka jag fått nog.

Dessa blommor äro icke vilda, de
Måste vara odlade eller bildade.

Du prestkrage
Måtte ha riktig prostmage,
Att döma af ditt tal;
Och du, blåklocka, — stal,
Bort min illusion; just i natt
Erfor jag
Att du ännu denna dag
Är en smickrande klockarekatt;
Hvi skulle sådana blomster pryda
Mitt bord.

Viljen I nu tiga och lyda
Mig — så hören dock mitt ord:
Då skolen I få dröja qvar.....
— Mjö!...blef prestkragens svar,
Han tordes ej svara mer nämda gång,
Och blåklockan bugade sig: bing-bång!

* * *

Sedan blef det så tyst,
Att jag ej mer
Den natten hörde ett knyst;
Man respekterade mig, som man ser.

Jag somnade så, i lugn och frid,
Från allt käbbel, all strid.

Jag sofver godt, utan elaka drömmar;
Då jag om morgonen vaknar — strömmar
Solskenet, — du sol är älskelig! —
In till mig, just till mig.

68.

Midsommar vid hospitalet.

Hopp! Anna Lisa, om du nu är snäll,
Får du allt dansa midsommarsqväll;
Ja, det är nu i dag!
Såå, det vet också jag,
Ty sådant kan inte döljas.

Från fyra till sju i efter-middag
Går leken kring majstången — så är lag;
Vid vårt hospital
Ej kännes sorg och qval
Vid majstång med blad och blommor.

Här är musiken. Tänk, en hel sextett.
Lifvet må tagas lustigt och lätt...
Huj, en sådan dans;
Krona och krans
Tappar midsommarsbruden.

69.

Sommar i skog och hjerta.

Der, borta i trädens skugga,
Hvila några tjenande bröder:
Andersson, Pettersson, Lundström och Schröder,
Af hvilka ett par snusa och tugga
Tobak. Och längre bort hvila flera
I skuggan. Det är varmt. Nu ha vi Juli.

Tiden synes ila mera
Snabbt än man tror
Vara möjligt; men icke bör
Man derföre vara ful i
Munnen och glömma ett godt humör.

Borta på
Ängen gå
Rödbrokiga kor.

Det är Ultuna-kor,
Som äta gräs;
Hvilken ras? derom läs!
I en jordbruksbok;
Ty — fast du väl är klok,
Så vet man att en tok
Kan fråga mera än jag
Gitter besvara i dag.

Nog af, korna hålla kalas
På frodigt gräs;
Det är en gräsälskande ras,
Dessa brokiga Ultuna-kor,
Af hvilka ingen är nämnvärdt stor.
Ultuna lär vara jordbruks-institut,
Och dess kor se snälla ut....

Till skogen vill jag gå,
Ja, till skogen vill jag gå;
Ty skogen, skogen, skogen
Blir man aldrig trött uppå! —

Om du sedan följer en skuggig stig,
Så går du en genväg — du kan då se mig;
Jag sitter här, på en trädgårdsstol,
Och min spanskrörskäpp med silfverknappen,
Den hvilar vid min sida
Så huld och trogen;

We! den, som vill med den strida!
Jag sitter lugn på min trädgårdsstol,
Det ropar i skogen –
Var det göken, som gol?

Hvad är det för ett slott?
Det hvita, med ett par hundratal fönster.
Jo, det är just der, jag fått på min lott
Att, skild från verldens buller och strid,
Tillbringa vårens och sommarens ljufva tid.

Det är nämligen, —
Det kan jag säga med temligen
Stor visshet, — vårt hospital, det der
Palatset, hvars byggnader kostat ungefär
En och en half million kronor. En strid,
Det alltid varit och är
Om pengar, om ni derpå ger
Akt, — dertill har man städse tid.

Borta i palatset ser
Du två fönster, — der har jag tak
Öfver hufvudet, der är mitt
Privata gemak. —
Palatset är, som sig bör
Och som du nu ser eller hör
Ståtligt, och vårt hospital —
Derom är icke tu tal.

*

Och luften fläktar så sval
Om min skäggiga kind, i mitt kortklippta hår;
Det var för längesedan vår –
Det är högsommar; göken gal
Snart icke mera i år.

*

»Sommar i sky och sommar på våg,
Sommar i själ och hjerta»....
Så sjöng man fordom, glad uti håg,
Utan bekymmer, smärta.
Hvarföre skall man tänka derpå,
Hvarför derefter fråga?....
Låt det förflutna blott vara glömdt
Tills morgondags-kalken också du tömt;
Bekymmer deröfver ej må dig nå,
Vare det nog! tänk dock som så:
»Hvar dag bör bära sin plåga.»

*

Ja, sommarens vänaste tid
Är redan förgången. —
Det blef slutet på sången,
Bedårande blid.
— — — — —
En humla
Höres mumla
Och synes tumla

Omkring i gräset, –
Som snart skall dö:
Stupa för lien
Och af solen
Torkas till hö.

70.

Sann färg och rätta toner.

Daggen, qvar i gräset, glimmar.
Det regnade för ett par timmar
Sedan; och luften är nu skön,
Som barnets aftonbön,
Af mildhet berusande;
Och, efter qvalmet, frisk och sval.

Från skogen höres en näktergal
Hålla tal;
»Förtjusande!»
Läspar jag denna gång
Åt näktergalens tal eller sång.

Långt borta ser, trots regnet, ut
Att vara solrök.
Regnet har kanske gjort försök
Att, om möjligt, få slut
På solen der borta? —
Och då har väl solljuset
Kommit till korta?....

Näktergalen synes vara barn i huset
I skogen. Han är värre än
Någon sångerska och sångare,
Jag lyckats höra och se....
Men, nu sjöng den inte riktigt rätt....
Äfven för näktergalen är det icke alltid lätt
Nu väsnas han på kanariefågels sätt!

Näktergalar har jag hört
Hemma i Skåne i hagarne
Så mången sommarqväll
Och under de regniga dagarne!

Men den der
Fågeln, här,
Borta i hospitals-skogen, är nog snäll
Till att sjunga; men sången är för gäll,
Liksom en predikan från en påfve-gesäll.

*

Låt näktergal vara näktergal, –
Då blifva rätta toner och ljud; --
Och låt Kristi lärjunge,
Han var och är och blir ej prelat!
Lära de gamle och unge
Att frukta och älska Gud.

71.

Nytt vin och gamla läglar.

»Icke slår man nytt vin
I gamla läglar», –
Flaskor eller krus:
Ty då blir det slut
På herrligheten,
Som I ju veten:
Läglarne, de gamla, sprängas
Då — liksom med dynamit,
Som krossar hvarje bit! –
Och vinet spilles ut.

Det vore synd, om det
Ginge så till slut, –
Hvarom jag intet vet, –

För dig och din nästa:
Ej för gamla läglars skull,
Men för vinets, – som nog är det bästa.

*

»Man slår
Nytt vin i nya läglar;
Och så får
Man båda bevarade!»
Så sade Kristus,
Som egde både mildhet och mod.

Mästaren visste och fick veta,
Att drufvans friska blod
Spränger sönder gamla läglar och krus –
Då romerska knektar åt judarne
Fingo upphöja – vår Frälsare,
Åt hvilken ingen längre kan le!
Fingo upphöja Honom till gudarne.

Den Drufvan's ädla blod,
Som jäste i mildhet med mod,
Sprängde till sist
Gamla läglar och krus –

Detta är lika visst
Som i askan — glöden kan glimma;
Och mörkret – tål icke en strimma
Af ljus.

* * *

Ni och ni och ni och ni!
Förstår nog ej detta
Slagets poesi....
Ni kan godt berätta
Om reson,
Som måste finnas
I poesi – om vi rätt minnas?

Jag beklagar om jag stött er,
Som, ännu icke trött, ser
På trippande versfötter,
Cesur och meter
Eller hvad det heter –
»Poetiska» långrandigheter.

I vår tid har väl ingen hopp
Att nå Parnassens topp
På annan väg än den gamla:
Der man trygg
Sitter på lunkande Pegasus' rygg –
Skaldekräkets,
Hvars benknotor skramla.

* * *

Ni lefver i den gamla tron,
Ni tänker att reson
Ar detsamma som versmått. –

Nu är er uppmärksamhet väckt
För »friska tankar i otvungen drägt.» —

* * *

På adertonhundraåtti-talet
Tyckte Upsala-Studentynglingar,
Universitets-skolemästare och andra —
Snillenas slägt! —
Att man ej kunde nog klandra
Mig, som redan då
Skref så »fräckt» —
Att de kunde kritisera,
(Men icke förstå):
Ty jag stötte deras »poetiska öra»,
Med hvilket de intet höra.

* * *

Då allt kommer till allt,
Så är kanske det glödande
Och förödande
Icke så kallt?

* * *

Mängden må gapa
I all dess vishet;
Men, vet!:
Innehållet måste skapa
Formen; det är af vigt

Vid hvarje dikt,
Verkligen poetisk dikt,
På vår jord; –
Man må sedan dikta i färg,
Med poetisk kraft och märg,
Eller marmor, jern eller ord.

* * *

»Friska tankar i otvungen drägt» –
En drägt, som Småstads-»kritiken» fann trång
Och vrång,
Som man knappast en gång
Ville taga i »med tång»! –
Får till sist,
Fast väntan blir litet lång?
Helt visst
S. k. anseende
Bland allvarliga och leende
Samt, – då uppmärksamheten nu är väckt
För obesväradt otvungen drägt, –
Förnäm slägt. –

72.

Från våra slottsfönster.

En tafla, den bästa aquarell, —
Men ock af Den Store Målarens hand, —
Jag kan se ifrån morgon till qväll;
Från tidig morgon, då stad och land
Upplysas af solens strålar —
Och till qvällen, — då ljuset målar
Bland skuggor sitt afskedståg.

Då jag tröttnar af att läsa och skrifva, –
Så blir jag kry och varm blir min håg
Och jag glädes att kunna fördrifva
Ledsnaden, då mina ögon glida
På upptäcktståg
Ut, öfver slätter vida.

Der finnes utsigt, från våra fönster,
Jag ser förbi Danmarks kyrkoby;
Dess kyrka är röd, tegel, och ny?
Jag kan härifrån skåda Vaksala;
Bygder, som om forntid tala.
Ja, från dessa fönster
Kan jag se bort mot Gamla Upsala,
Som väl ej nu är traktens mönster;
Men Oden och Tor, som ej var så trög,
Lära hvila sig der, i ättehög.

— — — — —

»Och du, Oden,
Asahöfdinge,
Gången är du!

— — — — —

Sen, I gudar:
Detta svärdet,
Nu är det tungt
I den gamles händer.

— — — — —

Ännu dock lefva
De gamla gudar,
Och Tor på vagnen
Dånande åker»....

*

Gamla Upsala! — nu mindre än stad, knappast by,
Dina stolta minnen väl flytt och fly?
Din storshetstid bars af mod och styrka —

Och kanske af större ärlighet än vår tids?
En kärnfast viking gick allt till strids,
Och föraktade våra dagars s. k. frids-
Och broderlighetshand; —

En frid, som hvarje år,
Med gifmild hand,
Sår »ryssgubbar»* bland
Nästans hvete och korn; —
Ni förstår!: intrig- och sqvallergift,
Som väl till sist, ur smickrets ymnighetshorn,
Vill blomsterhölja — död mans grift.

Och till »ryss-gubbar» har jag
Sedan länge ett horn
I sidan... då rätt blir lag, —
Kommer deras dag!...

Ifrån kyrkor och torn
Min blick nu hvilar — på Fyris å,
Som också går an att titta på —
Från tillbörligt afstånd...
Fyris har sitt förstånd
I behåll
— Vatten bäres ej bort med såll! —

---

* Ryssgubbe (Bunias orientalis) är ett svårt åkerogräs i östra och mellersta Sverge. Det antages ha hitkommit med rysk råg, deraf namnet »ryssgubbar». *Förf. anm.*

Och borta i fjerran — smutsgrön,
Dammig och gråblå, –
Ses en furuskog stå;
Du, skog, är dock frisk och skön.
Och duger ej endast att titta på —
Man kan vandra omkring der träden stå,
Och arbetsmyrorna draga,
Med frejdig håg,
Ut på härnadståg;
Och vinden sjunger sin saga....

Och närmare ån jag skådar en slätt,
Som verkligen är ganska nätt,
Till och med för skåningens grättna blick;
Små hus, röda och grå, med spån- och tegeltak,
Synas härifrån,
Från denna sidan af ån, —
Ej så som några gamla vrak —
Utan som jemförelsevis nya hus, i godt skick....

*

Om i detta något skulle fela —
Jag säger ej förlåt, kära du:
Jag tänker nu vid middagstiden, och icke qväll,
På nämnda aquarell —
Så badar solen det hela.

73.

Myggans mat.

Ni som anses klok,
Kan icke ana
Hur bra jag nu har det;
Här, i hospitalets furuskog,
Drömmer jag ofta nog
Å en soffa vid en kägelbana.

Här, i skogen, stimmar
Jag dagligen ett par timmar;
Jag får ströfva omkring som jag vill,
Ensam — det känner jag till!
Alldeles som jag vore klok!
Jag, gamle tok.

Jag sitter nu »försoffad»,
På soffan; jag har en god bok
I handen. —

För tillfället är jag mätt
På att läsa innantill,
I bok; till något lätt,
Kraftfullt ändock och nätt,
Lyssnar jag nu: till trastens drill
I furuskog.

— Skrif något vackert! — Om jag skulle skrifva
Något, så vi må förblifva
Vänner. Jag är trött af att läsa;... ett bi!
Så är kanske också ni; hi-hi;...

Och bortskämd är jag,
Som vanligt, ej minst i dag,
Der jag nu sitter
Här ute i skogen — och knappast gitter
Lyssna till fåglarnes glada qvitter.

När jag är trött af att skrifva,
Kan jag resa mig från denna soffa
Och klifva omkring i skogen, —
I skogen! som är så frisk och trogen.
Då trampar jag på mattan af mossa.

Mattan af mossa —
Så fin och mjuk
Som den enkom vore skapad
För en sjuk;

En sjuk, som ej vill förlossa
Den, som ingen kan krossa.....

Här blir man ej begapad, –
Derom är icke tu tal; —
Vid vårt hospital
Är dylikt ej skick och bruk,
Ej af den friske och ej af en sjuk. —

I solen är varmt i dag;
Jag sitter i skuggan, jag,
Och har det så bra
Som en menniska kan det ha.

Här besväras man icke
Af en enda nyfikens-hungrig blick; —
Här kan en skald få diktarefrid —
I all sin tid.

Endast en mygga surrar
Omkring mig, ibland.
Nu sugar myggan blod ur min hand.

Roa dig dermed ett ögonblick,
Drick, mygga, drick!:
Du dricker väl icke
Så mycket blod; —
Drick lust och lefnadsmod
Ur mig, om du kan.

Det var väl att du fann
Mig, mygga, så du fick mat i dag...
Var myggans måltid god?
Det var mitt eget blod;
Här finnes blod af sämre slag,
Tänker jag. –

74.

Gerningar och tro.

En gång red en munk
– Eller kanske det var en luthersk prest? —
Omkring i behagelig lunk
På en mulåsna eller åsnehäst.

Då korsas den andliges stig
Af ett fattigt barn, som, bitterlig,
Gråter och beklagar sig.

Det barnet var fattigt: ej far eller mor
Det hade i lifvet; och hunger och brist
Nu fostrade det....
Der behöfdes hjelp, helt visst;

Och den andlige – rik, aktad och stor
På vår jord –
Han nästan af rörelse gret,
Då han gaf barnet – dessa ord:
»Gud välsigne dig! — mitt barn».....

Barnet förstod ej och kunde ej le
Åt all denna rara välsignelse,
Som det fick till skänks af Guds» tjenare».....

Ja, Guds »tjenare» är ju hvarje prelat? –
Och sedan Kristus blef korsfäst och död,
Så lider ej heller den nöd,
Som är Kristi tjenare, d. v. s. herre eller magnat

*

Om Gud välsignar stora och barn,
Så falla de icke i Satans garn.

Men om Guds sändebud
På vår jord
Lyda Herrans bud —
Och vilja likna Kristi bild:
Då blir man ödmjuk och mild,
Gifmild – ej endast med ord.

De orden
Äro, för väldiga på jorden,
För rika och fattiga — dom!....
För orättfärdig och from;
De kunna störta — eller blifva stöd:
»Tron, utan gerningar, är — död.»

75.

En liten eld.

Jag vet att Du hör mig,
Min Fader och Gud,
Jag vet att Du för mig
Från mörkret till ljus —
Om det så är Din vilja.

Ja, mörkret ock lyder
Guds lagar och bud;
Och Skaparen tyder
Väl ock jordens grus —
Om han vill; ske Guds vilja!

*

Släpp icke! Gud, min hand;
På jorden blef jag rädd; —
Här mitt sinne kom i brand,
Jag blef lagd på dårars bädd:
På jorden ha intrigerna och lögnernas gift!
— »Frid på jorden!» – lagt mången menniska i grift.

*

Låt intrig-råttorna gnaga,
De gnaga väl ej som — »tidens tand?»
Och jag vet hvart ondskan skall draga
Dem en gång: till det stora mörkrets strand, —
Der få giftiga tungor hvila?

I det yttersta mörkrets land! —
Der få de alla, gamla som unga,
»Tand för tunga» —
Och icke tunga för tand.

* * *

Jag vet att Du hör mig,
Min Fader och Gud;
Och ingenting stör mig,
När tystnad med ljud
Är Faderns sändebud.

*

Glädjens blomster ju gro
Ock i jordens grus;
Men jag hellre vill bo
Uti vindens sus
Och i solstrålen – om dess ljus
Är dig närmare, Gud,
Och bättre lyder
Skaparens lagar och bud, —
Med rättskaffens sinne.

*

Du, min Gud och Fader, tyder
Ju allt till det bästa. —
Ditt Ord varnar för tungans gift,
Varnar mig och min nästa....
Derom, jordebarn,
Som lägga sin näsa
I allt, må läsa:
Hvad man en gång skref
I den heliga skrift! —
Se: Jakobs bref.

* * *

Om din son kommit ifrån »sina» sinnen —
Så hjelp mig, Fader och Gud,
Att jag nu och alltid lyder
Dina, Skaparens, bud.
Släpp icke! Gud, min hand,
Så blir det icke svårt att gå i land
Med Allt.... Och en gång — Fadern tyder
Sonens dunkla minnen.

76.

Helvetets ringdans.

Hvem dansar omkring med så lätta fjät?
Ah, vet du inte det! Ja, vet du inte det!
Han en gång på jorden var väldig och »from»
Han var påfve, som mången från Rom.

Men hvarföre kom han till helvetet, då?
Tja, hvi frågar du så; mja, hvi frågar du så!
Här finnes så mången en skriftlärd och klok
Som talar så grannt som ur en bok.

Ja, den har jag sett – och den har jag sett;
Och åt den har jag lett och åt den har jag lett.
Och den — han stultar på ganska bra —
En storinqvisitor! — Njaha.

Det der var helt prydligt, ja ytterst nätt!
Åhja – en menuett! En riktig menuett:
Der finnas hofmän, damer, kungar och ess. —
Det är helvetets... så nobel nobless.

Och luften den fläktar så mild och så sval —
Här i helvetets dal, just i helvetets dal.
Nej se, der är en torr jesuitgeneral!
Ser den ut som om han lede qval?

Men för andra han kan vara tråkig ibland,
Han vill prata som förr, men går sällan i land
Med att hålla ett slugt och rätt fulländadt tal
Här, vid möten, på ting och å bal.

Men tystnen nu alla och trippen på tå,
Håhåhåhåhå, Såsåsåsåsåsåå! –
Ty han vill oss roa, och Satan är bäst,
Han är helvetets öfverstepräst;

I vänner och systrar och bröder, i ring,
Nu går dansen trögt, trots allt löje; ett ting
Nu kan hållas, – det gör ju rakt ingenting;
Man blir trött af att dansa omkring.

Men detta må få en blid melodi,
Hej tudelia! – en som är helt fri;
Så att hvarje brännevinsadvokat
I helvetet månde bli flat.....

»Och Domaren, han slog upp sin stora bok»
Hej tudelia tudeliada,
Du här! din gode, hederlige snok.
Hej tudeliatralla!

Nu skall du få kräla uppå din buk,
Hej, gamle snok, du lustige tok!
Och du skall få gräla tills du blir sjuk.
Hos — Högsta domstolen kan du klaga.

Säg, hvad är det nu för fuffens igen
Som har fört dig dit, ja som har fört dig hit?
Mångsidig är du allt, käre vän;
Du får snart ha black om foten.

Och ni, sköna dam, är än ej trött vid smek,
Än är ni så röd och än blir ni blek;
På jorden ni ock har varit, på lek;
Ni alla här bör förnöja....

Och så ha vi dig!
Och sedan ha vi dig,
Som är så ynkelig
Så du darrar för mig,
Liksom förr för den
Gamle Draken.....

Och du! — är nu igen
Just inte riktigt vaken,

Som söker enslig stig;
Du varit vred och vild,
Nu är du allt för mild;
Du är mera hvit
Än korpen är svart —
Och likväl kom du hit
Och har väntat en qvart. —
Du borde hafva spö
Och få i halsjern stå;
Men då blir du väl slö
Och vill ifrån oss gå...

Nej, helvetets fagraste mö —
Ty nåd må gå före rätt,
Liksom damen före Herren; ha, ha, ha! —
Skall få torka dina tårar,
Din lefnadslustige sprätt.
Sedan får du det så bra, så bra....

Här ser jag ock dig,
Ja äfvenledes dig! —
Jag alla eder spårar;
I gån på dygdens stig. —
— — — — —

Dagen börjar bli skum
Här uppå detta rum;
Mången får vänta på sin dom
Der, i min helgedom;

Ty ångerns kelegris
Han vill visst spöka
Tills dåren blir vis. –
Men, han skall ej försöka,
Han får aldrig lof och pris,
Ty jag säger: ta'n.
Ja, just jag – sa' ta'n!...
Hans egen lilla ordlek tog
Visst Satan: han log!...

*

Sedan hvilar man sig,
Eller leker så kry
Med dig och dig och dig!

Ja, der går tiden fort?
För den, som ej kan fly
Genom helvetets port.

77.

Tystnadens musik.

(En jordiskt vansinnigs tankar).

Säg, har du hört
På tystnadens musik
Innan skapelsen stört
Sig sjelf med kritik....

Långt efter begynnelsen
Det var, då allt,
Som kallades fram
Ur intet — försmallt
Uti blygsel och skam:

Ty Intet af Intet
Som ur intet fick klot —
Ja, långt flera verldsklot
Än menniskan bör tro

Och i evigheters evighet får veta; –
Han, Gud, kan väl få bo
Just så som han vill,
Ja, – utan att fråga
Skapelsen till. –

.....Om Intet af Intet
Är Skaparen och Gud;
– Gud kan väl få kalla sig
Sjelf hvad han vill,
Utan att fråga
Skapelsens DIG? –
Om Intet af Intet
Är Skaparen, Gud;
Så kan han väl få tala
Med tystnaden som ljud...
Ja — med tystnaden som ljud!

Ty skapelsen ej minnes
Då vinden var död –
Nej, kanske icke född —
Och långt innan glädjen var
Af sorgen förödd;

Då lyckan fanns i lifvet,
Ty lif – var lyckan sjelf.
Och lefvande vatten
Då flöt ur lifvets elf.

*

Säg, minnes du den natten?
Eller klaraste dag, –
Så göm väl den skatten
Af oskattbart slag!:

För menniskorna tig –
De ej tystnaden förstå! —
Ty annars blir det dig,
Som dårar trampa på:
De tro ej dina minnen
Ifrån ett annat lif —
Du är från dina sinnen
Och vill endast kamp och kif;

Så säga de då!:
Du är ju icke klok —
Om du kan förstå
Hvad ingen jordisk bok
Ännu har talat om.....
Om du då ej ens är fal,
Lyder menniskornas dom
Bort, till ett hospital!
— — — — —
Der må
Du söka bot:
Ty menniskor förstå
Mer än Herran Zebaoth.

* * *

Nej, lyft ingen flik
Utaf Guds hemlighet,
Då blir buller och skrik,
Då blir jorden dig het.

Hm, hm, hm!
Den lider ingen nöd,
Som låter Gud sig föra
Från egoismen, lifvets död;
Den lycklige kan höra
På fröjd och ack och we.
Fröjd, — ack, — we!
Då kan man gerna le,
När som man får höra hvad
Den blinde får se.

*

Alltets, verldarnes dans
Den trådes allt lätt
Från början till slut
Så lugnt, och tyst och lätt.

Gud reglerar allt rätt
För skapelsens dans-bana.
Skaparen räknar ej fel
På ett stoftkorn; en del,
Eller mindre, af en minut —
Eller sekund —
Från verldarnes början
Till deras slut.

All naturens skönhet,
Hvarom du föga vet!
Varelser, verldar och allt,
Som finnes och fanns!....
Är dock mindre än skuggan
Af Skaparens glans.

* * *

Se blott på blomman
Bortglömd i furuskog,
Ser hon väl sorgsen ut
För att ingen henne tog?
Ack nej, ack nej!:
Har man himlarne fått se,
Så finner man ock näring
Bland hårda stenarne.

78.

Milliardärens middag.

— Om söndag
Så skulle jag
Vilja se redaktören på middag
Med delikat
Mat
Och vin, champagne, Roederer,
Louis Roederer.

Det är min födelsedag,
Ja visst, nästa söndag,
Och då ger
Jag stor middag
För er och några fler.

Då ta vi sparris och Roederer,
Som ej föröder er;...

Säg inte nej!
Ni finner ej
Och aldrig man fann
Trefligare ställe än Karlsro,
Det är bättre än der vi bo!

Jag kan gerna
Tala om det också, att lagen
Läste jag härom dagen
För major Granatstjerna.

Han förstår knappt ett gevär,
Majoren, men tror att han är
Minst Bernadotte eller Napoleon.
Han är tokig; och jag
Bjuder ej honom på middag,
Inte heller doktor Gustafsson
Eller Brandt, som tror
Att han bor
I Ryssland, hehehe, snälla bror!
Och är kejsarens spion.

Dem bjuder jag inte, nej, nej, nej!
Till Karlsro på middag! –
Dit inbjudas de ej. –
Jag har ett spann,
Sex hingstar, hvita och fina
Araber; man fann

Ej deras make, hvita, stora, hvita!
Till middagen hemtas först
Sverges konung och kungen af Kina.

Vi hemtas dit med spann,
Till Karlsro, nästa söndag middag!
Jag bjuder endast få, —
Omkring trettio, eller så,
Det blir en fin middag!

— Men hur går det då
Med millionerna? frågar
Jag så min tilltänkte värd,
Som fikar efter en hyllningsgärd
Och hvarje dag plågar
Någon med middagsbjudning
Och derpå
Nedsjunker i stolt sjelfförgudning.

— Millionerna! Jaha, jaså!
Låt gå
För en million eller två!...

Jag vill inte tvinga
Någon att komma på
Middagen om söndag;
Men, låt millionerna springa:

Ty vet att jag
Har milliarder, femhundra!
Ja, jag,
Min gode vän,
Har fler milliarder än
Femhundra gånger tusen och hundra.

79.

För klok och galen.

Det är i Juli månad.
Fortfarande finnes jag här,
Å hospitalet, – hånad
Af den del af verlden, som ej förstår
Hur godt man mår
I ett dårhus; om du går
Den gyllene medelvägen,
Då slipper man att blifva förlägen
På hospitalet: om man nämligen är
Lagom galen.... Jag kan ej begära
Att ni ännu hunnit lära
Sådant — det lärde jag först här....

Det har regnat i dag, bland hö,
Som redan kommit i stack, –
För en stund sedan drack

Jag mjölk och åt bröd,
Ost och smör och gröt;
Ty i qväll fingo vi icke té.

*

Låt mig se!:
Nu har jag snart
Hunnit skrifva en hel bok,
Under tiden jag vistats i vårt palats;

Ja, hospitalet är en utmärkt plats,
Så utmärkt, att jag känner mig flat;
Ty derutinnan har jag felat,
Att här har jag icke varit så lat,
Så lat som jag det velat.
Här diktas med fart
Bland galen och klok.

En hel bok –
På litet öfver en månad!
Måhända blir ni förvånad?
Man diktarefrid måste ha,
Det är klart!
Då blir det galant och bra.

* * *

I Sverge, der författare
Dö af svält —
Och der knappt den af dem blir rik,
Som har en publik
Af skrattare
På sin sida —
I vårt land skulle ett verksamhetsfällt
Sådant som ett hospital
För pennans män
Nog bjuda ämnen för fröjd
Och qval. —

Jag känner mig nöjd,
Om denna min bok,
Nu eller framdeles, en dag
Kunde väcka och framkalla
Dem, som bättre än jag
Förstå och välja ett det bästa sätt
Att undersöka, med mild och fast hand,
Och bedöma samt publicera
Ännu mera
Af hvad som är rätt
Och bäst för alla
Vid hospitalen uti vårt land —
Bland galen och klok.

* * *

Om man vid hospitalen vill missbruka
Makten öfver de vansinnige eller sjuka, —

Så är det lätt att utföra
För sjukskötare och betjening eller andra,
Utan att uppsyningsmännen skulle få höra
Talas om sådant eller någon kunna klandra
Och bestraffa plågoandarne...
— — — — —

Mot det hospital, om hvilket jag har
Bäst kännedom, — är föga af betydenhet
Att anmärka, så vidt jag vet;
Dervarande öfverläkaren, prof. N***, är och var
En varmhjertad, dugande man, nitisk i sitt kall;
Äfven de öfrige, — läkare, uppsyningsmän, betjening, — skall
Man ej med rätta kunna förebrå
Något nämnvärdt missbruk
Af makten öfver vansinnig eller sjuk....

Men på många hospital,
Der ledningen, som kontrollen, är skral, —
Är det, dessvärre, icke så. —

* *
*

Jag vet allt för väl
Att det ingalunda är så lätt
Att få hospitals-frågan löst
På ett för alla tillfreds-ställande sätt;

Men det torde allt vara skäl,
Och något värdt att arbeta för,
Att vård och kontroll
Öfver hospitalen icke blir
Lika med noll.

INNEHÅLL.

I.

Præludier.

Sid.

1. Lif och löje 5
2. Gamle Löwendal 7
3. »Men, — inte mina ord igen!» 10
4. Tålamod 12
5. Hvad blir då din egen lön? 14
6. Der svalan bygde sitt bo 17
7. Hvi fikar du så? 19
8. Lyckan 20
9. Då häggen blommar 23
10. Hur Elsa gnodde 25
11. Tomten 27
12. Såpbubblor 29
13. Det kan lilla Anna 30
14. Hvilodagen 32
15. Anna Lisas väfnad 34
16. Den falska Karna 36
17. Schack och matt 39
18. Herr Jag 42
19. Obetänksamhet 44
20. Jordisk lärdomsståt 4

Sid.

21. I lif och död 50
22. Folkskolans lärare 52
23. »Dä' skulle varit i mina unge da'r» 54
24. Hvad jag icke vet 56
25. Den främmande poeten 59
26. Qvinnan 62
27. Tiderna försämras 65
28. Jägarelif 68
29. Vårqväll (Dårhusidyll) 72
30. Stadens skönhet 75
31. Hvad läkaren kanske ej ordinerade 79
32. Bland tjurar och menniskor i Spanien 81
33. Den sig ibland rosor förlustar 88
34. Då bladen falla 90
35. Fri och fången 93
36. Ögon, som se 96
37. Främlingen 98
38. Efteråt! 102
39. Rätt och orätt 105

II.

Hospitals-produkter.

Sid.

40. Klok och Galen 111
41. Mina första nätter och dagar på hospitalet 116
42. En bister statsminister 136
43. Friluftslif 139
44. Fiskare-Gustaf 142
45. Rosor bland törnen 146
46. Varmt emottagande 148
47. Farväl till 61 151
48. Då kloten rulla 153
49. I valet och qvalet 156
50. Rätt så! ... Pang! 159
51. Lättjans behag 165
52. Nürnbergerägg 168
53. Han och hon samt belgaspelet 172
54. Å stranden 174
55. »Knyda bruasaing» 177
56. Öfver gränsen 179
57. Fiske-lycka 182
58. Till Sven i Blekinge 185
59. En skriftlärd af gamla stammen 189

Sid.

60. Trettioåriga krigets gnista 191
61. Myran och verldslig klokhet 195
62. Hospitals-produkter 199
63. För mycket af det goda 203
64. Hypnotiserad 207
65. Vatten-profvet 211
66. Vid midsommartid 216
67. Blåklockan och prestkragen 219
68. Midsommar vid hospitalet 225
69. Sommar i skog och hjerta 227
70. Sann färg och rätta toner 232
71. Nytt vin och gamla läglar 235
72. Från våra slottsfönster 240
73. Myggans mat 244
74. Gerningar och tro 248
75. En liten eld 251
76. Helvetets ringdans 254
77. Tystnadens musik 259
78. Milliardärens middag 264
79. För klok och galen 268

III. Innehållsförteckning.
IV. Några recensioner af redaktör Weilands föregående böcker: Kabbalök, Göingen, Utan Smink, Brytningar.

I bokhandeln (från Littorin i Kristianstad) har förut utkommit:

KABBALÖK.

BÅDE DET OCH DETTA

af

PER WEILAND.

»Kabbalök — egendomliga, skånskt klingande titeln, — *godbitar, som göra sin förf. heder.* Exempelvis det versifierade stycket 'barmhertighet'» *(Budkaflen).*

»— — *sjelfständighet i stil och uppfattning.* En viss fläkt af *omedelbarhet* genomgår hans framställning».

(Lunds Veckoblad).

På *Albert Bonniers* förlag har utkommit:

GÖINGEN.

Bygdemål

från Sydöstra delen af Vestra Göinge härad,

af

PER WEILAND.

»— — *trogna skildringar* af allmogens seder, vidskepelse och uttryckssätt — —».

(Lund — Henrik Wranér).

»— — — värdt att ställa *vid sidan af det bästa* inom denna gren af literaturen.

Författaren, *Per Weiland,* är sjelf född och uppfödd inom den ort, hvars folkspråk han här använder, och han

är derför väl förtrogen med dess befolknings sätt att tala, känna och tänka. *Hans visor äro ypperliga.* En recensent har trott, att de endast äro af honom upptecknade; men detta är ett misstag: han har sjelf här uppträdt som bondskald, och gjort detta med sådant mästerskap, att misstaget är både förklarligt och ursäktligt. I denna friska tonart diktade verkligen folkets visförfattare, innan de började att täfla med hjertnupna modeskalder, samt innan den gamla fiolen utbyttes mot piglocken.

I bokens senare afdelning inrymmes en mängd väl berättade gamla och nya sägner, oftast gruppvis sammanfogade inom någon ram, som är förträffligt hållen i stilen.

(Karlskrona Veckoblad. — N. Lundh).

Med *noggrann bekantskap med folklynnet* och det snart försvinnande språket i den del af norra Skåne, som han skildrar, förenar han en icke vanlig förmåga att roa.

(Nya Skånska Posten).

»— — När man kommit in med det rätt svåra »främmande» språket, finner man berättelserna *mycket underhållande* — —». *(Smålandsposten — Sigurd).*

»Utgifvaren hoppas att dessa bidrag till teckning af folklynnet från en snart svunnen tid ej må vara helt och hållet gagnlösa, och i det hänseendet kan han vara trygg — — — *verkliga juveler af humor och svenskt skämtlynne* — — — *(Östgöten — Isidor Kjellberg).*

»Den, som intresserar sig för svenskt skämtlynne och folkspråk med dess naiva friskhet, har med denna samling fått en godbit, som skall skänka rätt mycket nöje. Hr Weiland bjuder läsaren först på fjorton stycken trefliga visor — alla på *ett mästerligt sätt* imiterande den nuvarande svenska folkvisans tonart — — —

Både förklaringen och sjelfva upptecknigen gifva intryck af tillförlitlighet, likasom man otvifvelaktigt måste anse att hr Weiland lyckats i sin sträfvan att lemna *en sann och åskådlig bild af folklynnet,* sådant det delvis ännu ter sig i bygderna».

(Finsk Tidskrift — E. Lagus).

Från *Albert Bonnier*, Stockholm:

Utan Smink

af

Per Weiland.

Boken är en samling poetiska småstycken och berättelser, i hvilka senare den på folklifsskildringens område redan fördelaktigt kände författaren lemnar *enkelt och naturligt skildrade drag ur allmogens lif och kynne*, och han gör det ofta på ett intagande och humoristiskt sätt.

(Ystads-Posten).

Boken innehåller aderton småbitar i bunden form och hälften så många i obunden. Förf:s behandling af versen är sjelfsvåldigt fri; men då det finnes en viss »schwung» i hans stil, glider man i allmänhet ganska lätt öfver ojemnheterna.*

Berättelserna äro i det hela tillfredsställande. Händelserna äro med ett enda undantag hemtade ur allmogelifvet, och förf:ns omedelbara, rättframma framställningssätt kommer här till sin rätt; han är godt i stånd att hålla uppmärksamheten fången, äfven om ämnet i och för sig icke är det intressantaste. Det är nog just derför, att han föraktar »sminket», som skulle dölja de karakteristiska dragen.

Hr W. bemödar sig om realism äfven i uttrycken så väl som i framställningen i dess helhet; det händer honom dock dervid någon gång, att han slår öfver i naturalism, som verkar stötande, om den ock ligger nära till hands. *(Göteborgs Handelstidning).*

---

* Här finnes mer än en mästares verk, der liknande »ojemnheter» äro helt motiverade; konstnärens eller författarens skapelse skulle nämligen annars blifva mera uttryckslös och förlora sin betydelse.

Men om en recensent eller någon annan af publiken vill »glida» öfver dylika s. k. ojemnheter, finnas inga hinder derför – innan öron och ögon blifvit öppnade och ett ensidigt reflekterande och tycke förvandlats till tänkande och smak. *Per Weiland's anm.*

Hon har ett bestämdt nyttigt syfte, denna af en utpreglad, hjertevarm och modig personlighet gifna bok Målaregesällen i det originella förordet säger: »Bildning ä' ändå liksom ett slags ekmålning: dä gör att en furebit inte blir ett dugg sämmer än en ekeplanka».

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Folkbilderna äro charmanta. Förf. blir inte fotografen, utan han ger oss äfven det doft af romantik, den stämning af folklifvet, som endast den kan ge, som lefvat sig in i folkets lif.

Utan gensägelse höra folklifsbilderna till det bästa vår literatur har i den genren.

(Norrlänningen d. 12 dec. 1887).

»En varm kärlek till friheten, ett lifligt hat till det vrånga och framstegsfiendtliga beherrska författaren — —

Redaktör Weiland har förut gjort sig bemärkt som kännare af folkets lif, och de skildringar, han här lemnar, äro nog också gripna ur verkligheten».

(Nya Wexiöbladet d. 13 dec. 1887).

»En samling *innehållsrikare* poem, ett godt stycke öfver vanligt kling-klang, och nio korta berättelser på prosa. alla raskt och originelt utförda — —».

(Östgöten d. 10 dec. 1887).

Från *Akademiska Bokhandeln* i Upsala:

Brytningar.

Gammalt, Nyare och Nytt

af

Per Weiland.

Ur de omnämnanden, såväl tadel som beröm, hvilka i en del tidningar och tidskrifter varit synliga öfver boken »Brytningar» — meddelas här endast följande, ur en sydsvensk tidning:

I den så naturliga dikten »Under klubban» känna vi alla igen den gamle landtmannen, som ruinerat sig på det som förträffligt utskrikna rationella jordbruket. — —

Det må sålunda gerna medgifvas, att författaren i förra afdelningen af sin diktsamling verkligen åstadkommit hvad han åsyftat: omvexling. Han har deri gifvit flera goda prof på de olika sidorna af sin diktning; — och dock, för vår del, skynda vi gerna förbi denna afdelning för att i den följande njuta af en hel flod af nya tankar i ny dräkt.

Hvad författaren här ej lyckats åstadkomma, och hvad han väl egentligen ej heller så mycket brytt sig om, det är just omvexling. Men så får man också hans deri uttalade åsikter, — återklang af jäsningen i vår tid, — så mycket bättre till lifs....

Det käns verkligen uppfriskande att läsa dessa stycken, som här sammanförts under titeln »nyare och nytt». —

Det är utbrott af en frihetstörstande, alla band och allt tvång hatande obändig ande, som här talar i de mest djerfva bilder, i de mest tjusande satsperioder.

Boken, hvars senare del vi särskildt läst med verkligt nöje, kostar 1 kr. 75 öre och rekommenderas isynnerhet åt dem, som tröttnat vid poesiens gamla, vanliga, breda och beqväma landsväg och nu längta efter de små slingrande, skuggiga skogsstigarna — med tjusande utsikter öfver berg och sjö. *R. S—n.*

STOCKHOLM 1898
WILHELMSSONS BOKTRYCKERI A.-B.
GREFTHUREG. 39.

6000265341
Göteborgs universitetsbibliotek